

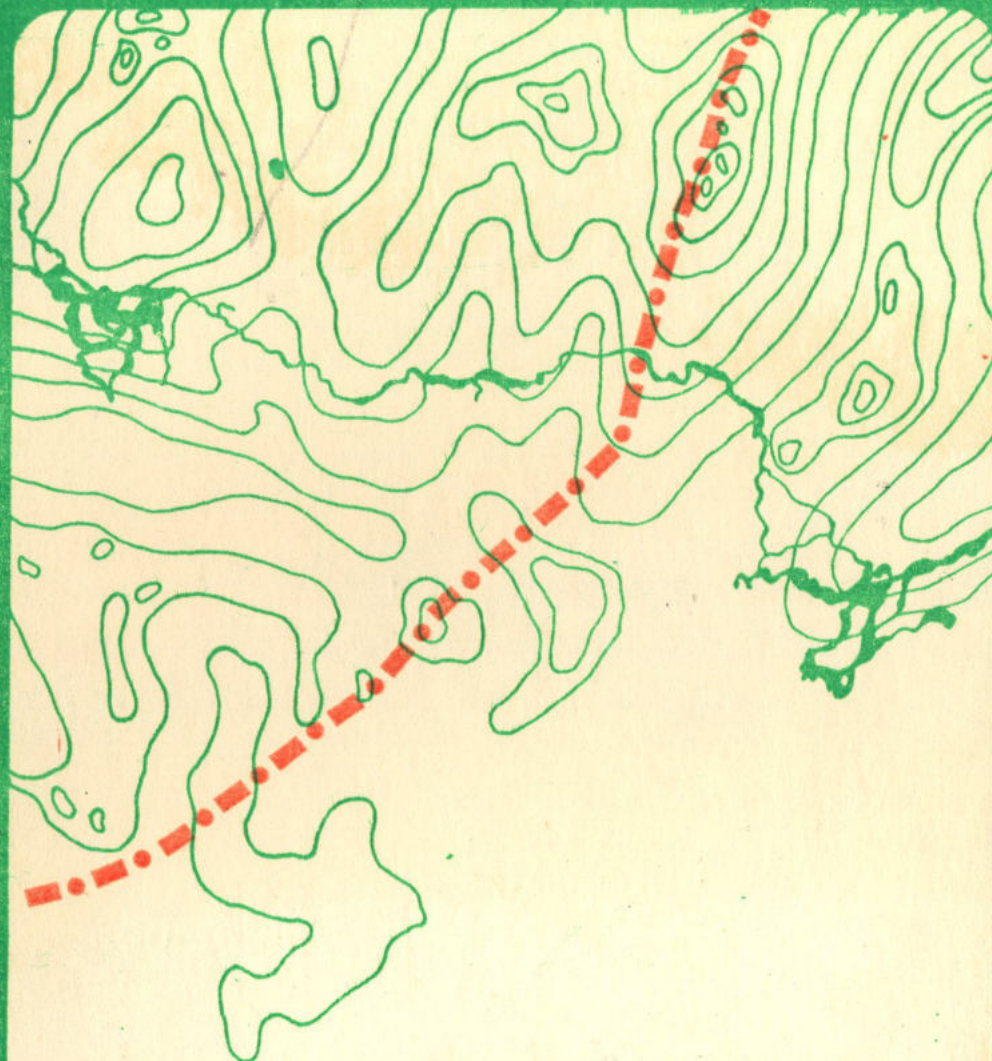
Schindl 6116

KÖNYVKÖTŐ SZÖVETKEZET
BUDAPEST, VII., TANÁCS KÖRÜT 9.

Aranytelék -

Baradla -

reményesítés

**AGGTELEK-DOMICA TÉRSÉGE
RENDEZÉSÉNEK KÖZÖS KONCEPCIÓJA**

BUDAPEST, BANSKÁ BYSTRICA – 1979 JÚLIUS HÓ

AGGTELEK – DOMICA TÉRSÉGE
RENDEZÉSÉNEK KÖZÖS KONCEPCIÓJA

Budapest, Banská Bystrica 1979. július hó

T A R T A L O M

- I. BEVEZETÉS
- II. TERÜLTRENDÉZÉSI ÖSSZEFOGLALÓ
 - Általános jellemzés
 - Megoldandó problémák
 - Javaslatok
- III. A TERÜLET VÉDELME
- IV. ÜDÜLÉS- ÉS IDEGENFORGALOM
- V. A MEGVALÓSÍTÁS I. ÜTMÉNEK FELADATAI

I. BEVEZETÉS

Az Aggtelek-Domica térsége üdülőtérületrendezési tervtanulmányát az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium Területrendezési- és Fejlesztési Főosztálya megbízása alapján a Városépítési Tudományos és Tervező Intézet, a Csehszlovák Szocialista Köztársaságban az Építésügyi és Műszaki Minisztérium /MVT-SSR/ megbízása alapján az URBION /Pozsony/ Besztercebányai Irodája készíti.

A munka jelentőségét fokozza, hogy a tervműveletek, a Magyar-Csehszlovák Gazdasági és Tudományos Műszaki Együttműködési Vegyesbizottság Területfejlesztési Állandó Munkabizottsága kezdeményezésére – az országhatár mindkét oldalán egyidőben, összehangolva folynak.

A munka közös tematika alapján, s folyamatos tervezői egyeztetéssel készült.
/A terv időtávlata: 1995/.

A tervművelet első szakaszában, 1977. október 31-ig, mindkét oldalon elkészítették és a nemzeti egyeztetések után dokumentálták a vizsgálatokat, majd sor került a vizsgálati eredmények nemzetközi egyeztetésére és a közös problémák megfogalmazására.

A tervezés második szakaszában a két koncepció már a közös problémák megoldási lehetőségeinek előtérbehelyezésével készült. A magyar és szlovák nemzeti koncepciót a VÁTI és az URBION 1978. augusztusában dokumentálta.

A Magyar-Csehszlovák Gazdasági és Tudományos Műszaki Együttműködési Vegyesbizottság Területfejlesztési Állandó Munkabizottságának X., 1978. november 20-24-ig Harkányban tartott ülésén a két felelős minisztérium írásban előterjesztett nemzeti koncepciókról szóló beszámolóját és a tervezői tájékoztatást a Bizottság tudomásul vette, a tervező intézetek együttműködését pozitívan értékelte.

Egyetértettek abban, hogy a tervezőintézetek közös koncepciót /Csehszlovákiában prognózist/ készítsenek, amelyet az intézetek tervezői szinten egyeztetnek, majd ágazati egyeztetésre kerül a két felelős minisztérium vezetésével. A közös koncepciót a XI. ülés elé terjesztik.

A koncepció úgy készült, hogy első ütemként tartalmazza a következő középh távú tervidőszak feladatait.

A fejlesztés első ütemének időszaka 1981-1985-ig tart, mely Magyarországon a VI. ötéves tervvel, Csehszlovákiában a VII. ötéves tervidőszakkal egyezik.

A közös koncepció anyaga dokumentálja a problémakörre vonatkozó legfontosabb javaslatokat. A problémakört meghaladó kérdések megoldása mindkét ország területén kidolgozott önálló területrendezési tervben fog megtörténi, amelyet ezt követően kölcsönösen és folyamatosan össze kell hangolni az adott területre vonatkozó és érvényes törvények és rendeletek értelmében.

II. TERÜLETRENDEZÉSI ÖSSZEFOGLALÓ

A/ TERÜLETRENDEZÉSI ÖSSZEFOGLALÓ A MAGYAR TERÜLETRÉSZRE

Általános jellemzés

Aggtelek-Domica térsége területrendezési tervének vizsgálatai - a magyarországi oldalon - az edelényi járás északi részére, 33 települést magábanfoglaló, mintegy 55.000 ha kiterjedésű területre készültek.

A területrendezési koncepció viszont már csak a vizsgálat eredményei alapján mintegy kétharmadára leszűkített, környezetvédelmi és idogazdálkodási szempontok miatt feltétlenül együttes fejlesztést igénylő térségre ad rendezési javaslatot.

Fentiek szerint az un. Aggteleki üdülőkörzet 21 települést foglal magában /Bódvaszilas kiemelt alsófoku központot, Aggtelek, Jósvafő, Perkupa alsófoku központokat, Szin, Szinpetri, Tornakápolna, Szőgliget, Bódvarákó, Tornaszentandrás, Komjádi, Tornahádaska, Hidvérgárdó, Bódvalenke, Szőlősardó, Teresztenye, Égerszög, Varbóc, Szalomna, Martonyi, Meszes településhálózati szerepkör nélküli településeket/, s összterülete megközelíti a 30.000 ha-t.

A térséghez északon közvetlenül kapcsolódik a vele egy természeti egységet alkotó Gömör-Tornai Karszt szlovákiai része, a Szlovák Karszt. Az elsősorban páratlan természeti szépségű barlangrendszere miatt híres terület Magyarország északkeleti peremvidékén helyezkedik el Kiskolctól 60 km távolságban.

Demográfiai szempontból csökkenő lélekszámú terület. A lakosság helyben foglalkoztatását csak részben biztosítják a kedvezőtlen termőhelyi adottságu területeken működő mező- és erdőgazdasági üzemek, valamint kő- és ásványbányák.

Jelentős mértékű a térségből elingázók száma /a munkaképes korú népesség mintegy 50 %-a/.

Idegenforgalmi jellegű foglalkoztatottság Aggteleken és Jósvalón számottevő.

Az 1975 évi 10.844 fő lakónépesség 1985-ig várhatóan 7.300 főre csökken, s néhány kedvező üdülési adottságú település elnéptelenedése is bekövetkezhet.

Kivánatos lenne a települések elnéptelenedésének megakadályozása és a körzet népességének 7.700 fő körüli állandósítása.

A foglalkoztatási lehetőségeket növelni és ezzel egyben a térség gazdasági súlyát - az idegenforgalmi fejlesztéseken túl - az erdő- és mezőgazdasági üzemek tevékenységének bővítése is.

További kőbányászat környezetvédelmi okok miatt csak igen korlátozott keretek között folytatható.

A térség infrastrukturális ellátottságának jelenlegi szintje alacsony-szintű, javítása kívánatos.

Az úthálózat jelentős szakaszokon korszerűsítésre szorul, a vízgazdálkodás, vízellátás, szennyvízelvezetés, tisztítás, vízrendezés, energiaellátás feladatai a környezetvédelmi és idegenforgalmi fejlesztésekkel összhangban, azok által indokoltan oldandók meg.

A térség ház- és lakásállománya öreg, közművesítésre vár. Fenti gondok mérséklését az idegenforgalmi fejlesztések elősegíthetik, a házállomány minőségének javítására ösztönözhetnek.

Megoldandó problémák

A magyar-szlovák határ két oldalán elterülő Gömör-tornai karsztvidék /és karsztjelenségei/ Európa legsajátosabb természeti tájak közé tartozik.

A terület idegenforgalmi szempontból kimagasló értékű látványosság, tudományos értékét tekintve nemzetközi jelentőségű kutatóterület. A két ország számára pedig a karsztvízkészlet, mint ivóvíz bázis elsőrendű fontossága.

Ezért a karsztvidék közös megvédése, sokoldalú hasznosítása kívánatos. A vizsgálat megállapította, hogy a jelenlegi idegenforgalmi és környezetvédelmi problémák Aggtelek- Jósvaló közvetlen térségében összpontosulnak, s a Baradla-barlang magyarországi és szlovákiai szakaszát érintik.

A Baradla-barlangrendszert és a vidék karsztvízkészletét közvetlen károsodás veszélyezteti, mert a kommunális szennyvizekkel és a talajerózióval bemosódó természetes és vegyi anyagok, tartósan szennyezik, illetve árvizeket okozva feliszapolják.

A barlangbejáratok erős igénybevétele miatt /sűrűn indított látogató-csoportok/ a barlangszakaszok megvilágítása szinte folyamatos, amely a cseppkőképződmények algásodását okozza.

Idegenforgalmi szempontból kedvezőtlen, hogy egyrészt a nagy létszámú csoportok, másrészt pedig a csoportok sűrű indítása miatt a "cseppkővilág" megismerésének élvezhetősége csökken. Ez megakadályozható lenne, ha a Baradla barlang többi /Vöröstó-i, Jósvaló-i, Domicai/ bejáratát is jobban bevonnák a forgalomba.

A cseppkőbarlang és környéke országos - és nemzetközi - idegenforgalmi jelentőségű terület, amelyet a kiemelkedő diákturizmus mellett a miskolci agglomeráció lakónépességének hétféle kiránduló forgalma is terhel. Az egyre növekvő igényeket jelenleg sem szállásférőhely, sem vendéglátási kapacitás tekintetében nem tudja a terület kielégíteni.

Igen nagymértékű károsodást jelent a karsztvidék ásványkészletének felzárni bányászattal való kiterjedt hasznosítása, melynek korlátozása elsődleges feladat.

Külön nehézséget okoz, hogy nincs olyan létesítményhálózat, amely biztonságosan - elsősorban az Aggteleki barlangbejárat térségébe érkező vendégek számára - a barlanglátogatáson kívüli idő hasznos elöltését, a közeli karsztfelszín károsításának megakadályozását /sétautak és pihenőhelyek kijelölése, stb./.

Javaslatok

A területrendezési koncepció a fent megjelölt problémák megoldására irányul, s figyelembe veszi a vizsgálat során feltárt további idegenforgalmi-üdülési adottságokat, valamint a környezet-, táj- és természetvédelem sajátos követelményeit.

A koncepció létszámadatainak a meghatározása /idegenforgalmi és üdülőképesség/ a térség teherbíróképességét alapvetően befolyásoló barlangok fogadóképessége, egyéb tartózkodási lehetőségek, valamint a tervezés időtávlataiban /1985, 1995/ várható idegenforgalmi és üdülési igények becsülése alapján történt.

Az üdülési és idegenforgalmi adottságok alapján a lehatárolt térség távlati idegynapi idegenforgalmi, illetve üdülési létszáma 20.000 fő körül határozható meg, amelynek 50 %-a miskolci agglomerációból, 42,5 %-a közeli és távolabbi országrészből, 5 %-a Szlovákiából, 2,5 %-a pedig egyéb külföldi országból érkező kiránduló.

Az egyes természeti adottságok terhelhetősége alapján igazolható, hogy Aggtelek-Jósvafő közvetlen térségében az adottságok károsodása nélkül össze napi 5.000 fő idegenforgalmi-üdülőképesség fogadható, a további 15.000 fő részére egyéb lehetőségeket kell feltárni /új barlangbejáratok létesítése, ifjúsági és diákturizmus igényeinek kielégítése, kiránduló és táborozóhelyek kijelölése, stb./.

Ugyanosa sajátos rendezési szempont az összlétszámhoz viszonyítottan magas, várhatóan személygépkocsival érkező, hétvégi kirándulóképesség /miskolci agglomeráció/ igényének kielégítése.

A koncepció a magyarországi térségben hat funkcionális területi egységet /A-F övezet/ jelöl meg, ahol az egymást zavaró, illetve környezetet eltérő mértékben károsító idegenforgalmi és üdülési funkciók lehetőség szerint különválnak.

A térség idegenforgalmi feltárása azt a célt is szolgálja, hogy egyben a környezet aktív védelmét is biztosítsa.

A korábban megjelölt problémák megoldására a koncepció az alábbi rendezési javaslatot adja:

a/ Az idegenforgalom kedvező területi elosztása érdekében

- az új idegenforgalmi feltáróút létesítése Égerszög és Aggtelek /Vöröstó/ között, és a Szinpetri mellett /Kopolya-völgy/ telepített camping elősegíti a Baradla-barlang jelenleg túlterhelt, illetve a kevésbé látogatott bejáratainak arányos igénybevételét,
- további idegenforgalmi adottságok bekapcsolása, illetve fejlesztése /parkerdő Szelcepusztán, néprajzi jellegű kiránduló célpont Torma-kápolnán, új barlangok, műemlékek, Rakacai tó melletti strandolási lehetőség/, csökönti Aggtelek-Jósvafő közvetlen térsége zsufoltsgát,
- a Rét-pataki tározó létesítése után javasolt táborozó központ megépítése esetén az iskolai és egyéb ifjúsági turizmus szabályozhatóvá válik, s csak rövid ideig terheli Aggtelek-Jósvafő közvetlen térségét,
- a gyalogos turisták, illetve a területet részben gépkocsival megközelítő természetjárók számára Szögliget település közelében turista-bázis kijelölése.

b/ A tartós üdülés, gyógyüdülés lehetőségének megteremtésére szolgál az üdülőbázis a Rakacai-tó mellett, illetve a Szabadság-barlang környékén és a Béke barlang közelében, Jósvafőn pedig a gyógyszanatórium.

c/ Sajátos üdülési lehetőségként jelöli meg a koncepció Jósvafő, Torma-kápolna, Teresztenye, Égerszög, Szőlőszárd, Varbóc üdülőfaluvá fejlesztését.

d/ A turisztikai célpontok jó feltárása /idegenforgalom mobilizálása/, az országhatár két oldalán elhelyezkedő idegenforgalmi területek közötti jobb együttműködés lehetőségét teremti meg, /cseretáborozás és üdülés lehetőségét a Rét-pataki tározó mellett javasolt táborozó központ teszi lehetővé./

A térség nemzetközi idegenforgalomba való jobb bekapcsolódását szolgálja az Aggtelek-Domica határátkelőhely nemzetközivé minősítése.

e/ A Gömör-Tornai karszt fokozott védelmére szolgál a Szlovákia hasonló jellegű védett területeihez csatlakozó /két egységben 19.595.3 ha kiterjedésű/ tájvédelmi körzet.

/A védetté nyilvánítás 1978-ban a tervekészítés időszakában - a koncepció javaslatainak ismeretében - történt./

f/ A lehatárolt tájvédelmi körzeten belül, elsősorban a víznyelők környékén, valamint a károsításokra különösen érzékeny természeti képződmények területein a koncepció fokozott védelmet tesz lehetővé.

g/ A környezetvédelmi koncepció megoldást tartalmaz a legfontosabb Aggtelek-Jósvafő térségi szennyvizek elvezetésére és tisztítására, valamint az erózióveszély elhárítására.

B/ TERÜLETRENDEZÉSI ÖSSZEFOGLALÓ A SZLOVÁK TERÜLETRÉSZRE

A terület általános jellemzése

Az Aggtelek - Domica térség csehszlovák oldalon Safárikovo - Plesivec - Roznava - Turnianske Podhradie vonaltól délre húzódik egészen az állami határig. Magába foglalja a szlovák karsztvidék hegyrajzi egységének jelentős részét, Safárikovo-tól keletre pedig a Dlhovi-hegységet, összesen 50.390 ha kiterjedésben.

A csehszlovák terület meghatározó része a Silicei-fennsík, igen sok karsztjelenséggel, amelyek között különleges helyet foglal el a Domica - Baradla barlangrendszer.

Ez a terület a Szlovák Szocialista Köztársaság alábbi településeit tartalmazza:

Ardovo, Bohunovo, Borka, Brzotin, Coltovo, Dlhá Ves, Drnava, Gemer, Gemrská Panica, Hacava, Hrhov, Hrusov, Jablonov n/Turnou, Jovice, Kecovo, Kováčová, Krásnohorská Dlhá Luka, Krásnohorské Podhradie, Lipovník, Lucka, Nová Bodva, Plesivec, Silica, Silická Brezová, Silická Jablonica, Slavec, Safárikovo, Turnianske Podhradie, Zádielské Dvorníky.

A magyar tervezési területtel való kapcsolat logikusan következik, mind a szlovák, mind a magyar területen a hegység egységes karszt jellegéből.

A terület gazdasági jelentősége a természeti és gazdasági potenciálból adódó tulajdonságaiból következik.

A termőterület hasznosítása, kihasználása a mező- és erdőgazdasági termelés számára nagy jelentőségű. A termelés szerkezetét nagymértékben befolyásolják a területfejlesztés sajátos követelményei, feltételei, amelyek az erdőállománynak a mezőgazdasági terület rovására való fejlesztését jelentik a kedvezőtlen termőhelyi feltételek, eróziós hatások, stb. elhárítására.

Az elrendezés, valamint a domborzati viszonyok szempontjából a mezőgazdasági termőterület egységes, amelynek hasznosítói túlnyomórészt szövetkezeti és állami gazdaságok. A tervezési területen az erdőket termelési és védelmi feladatokat töltenek be. Az erdőgazdálkodás feladata a mezőgazdasági termelésre nem alkalmas terület fokozatos erdősitése és a fa-állomány összetételének megváltoztatása. /Az erdőket az állami erdő igazgatóság kezeli./

Az ipari hasznosítás a helyi, nem ásványi nyersanyagok fejtésén és feldolgozásán alapul. Ezen termelési tevékenység kedvezőtlenül befolyásolja a környezet-kialakítás és környezetvédelem feltételeit.

A tervezési terület három járáshoz tartozik: Rimavská Sobota - Rožnava - Kosice-vidékek. Az egész területen 1970. december 31.-ével 25.765 lakos élt.

A lakosság kor szerinti összetétele:

produktív életkor előtt	6.724	26,1 %
produktív életkorban	14.167	55,0 %
produktív életkor után	4.874	18,9 %
Összesen:	25.765	100,0 %

Az itt élő népességből 10.123 aktív dolgozó, tehát a lakosság gazdasági aktivitása 39,3 %.

A munka-lehetőségek összetétele:

primer szektor	2.720
secunder szektor	1.630
tercier szektor	2.238
Összesen:	6.580

A tervezési terület helységeiből területen kívüli munkahelyekre jár 6.874 fő, ennek 75 %-a férfi.

A problémakör leírása

A Szlovák Tervbizottság - 2000-ig - kidolgozta a népesség fejlődésének prognózisát. Ennek alapján a tervezési területen mintegy 26.000 lakos fog élni. A következő fejlődési szakaszban - 2020 évig - a lakosság bizonyos mértékű elvándorlásával számolhatunk. A lakosság elvándorlása közvetlenül összefügg a lakásállomány pusztulásával és az új lakások tervezett kisebbszámu építésével. A lakás-állomány avulása és pusztulása az egész területen egyenletesen megy végbe.

Az új építkezések kiválasztott urbanisztikai központokban fognak összpontosulni - a tervezési területen ezek városi jellegű települések. A legjellegzetesebbek azok, amelyek fejlett secunder szektorral rendelkeznek, - tehát Šafárikovo és Plesivec.

A 2020-ban a területen kb. 7.800 állandóan lakott lakás lesz, amelyekben 2,85 mutató feltételezésével 22.250 személy fog lakni.

A tervezési területen a munkalehetőségek túlnyomó része a primer szektorhoz tartozik. A távlati időszakban számolhatunk a mező- és erdőgazdaság munkaerőigényének csökkenésével.

A secunder szektorban viszont növekedni fognak a munkaerő iránti igényletek.

A terciér szektorban várható a munkalehetőségek számának növekedése a közösségi szolgáltatások - az elszállásolási, étkeztetési és kereskedelmi létesítmények terén.

A tervezett időszakban a munkalehetőségek optimális száma:

primer szektor	2.100
secunder szektor	3.000
tercier szektor	3.000
Összesen:	<u>8.100</u>

A feltételezett gazdasági aktivitás 44 %, a dolgozó népesség száma 9.800 fő lesz. Ebből 8.100 fő az adott területen dolgozhat, 1.700 fő a tervezési területen kívüli munkahelyekre fog munkába járni.

Ezen kérdéseknek mindkét állam részéről való közös megoldásával a koncepció nem foglalkozik, mivel az egyik fél részéről sem jelentkeztek olyan jellegű munkaerő-igények, amelyek vonzóak lennének a szomszédos állam lakossága részére. A közlekedési lehetőségek még a távlati időszakban sem lesznek olyanok, hogy lehetővé tegyék a munkaerő jelentősebb kicserélését. Az adott települési struktúra keretében egyik államban sincsenek olyan települések, amelyek előnyösebben tudnák fedezni a másik állam lakossága részére a magasabbfokú szolgáltatásokat.

A tervezés a közös üzemeltetési lehetőségekből, és a terület hasznosításának tendenciáiból indult ki, - mindkét tervezői kollektiva kölcsönösen koordinált munkája mellett. A koordinált eljárás szükségességét főleg az alábbi problémák kívánták meg:

Az idegenforgalom, üdülés és gyógyítás témakörében:

- a Domic - Baradla barlangrendszer egyre növekvő attraktivitása az ehhez kapcsolódó értékes természeti adottságokkal szükségessé teszi a kölcsönös hasznosítás optimális mértékének /kapacitása/ meghatározását,
- a terület alkalmas az ifjúság üdültetésének fejlesztésére. A koncepció feltételezi a szervezett csereüdülés megvalósítását, amelynek célja a karsztvidék, valamint a két állam területe egy részének kölcsönös megismerése,
- továbbá a koncepciónak foglalkoznia kellett a határmenti térség, turisztikai hasznosításának közös elveivel is.

/A karsztvidék tervezett üdültetési célú fejlesztése Szlovákia területén funkcionálisan és kapacitás szempontjából egyaránt megfelel a Magyarország területén kialakított programnak. Így ez a koncepció egységes, egymást kölcsönösen kiegészítő és könnyen összekapcsolható, dinamikus idegenforgalom és üdültetés lehetőségeit alakítja ki./

A közlekedés témakörében:

- a feltételek kialakítása olyan idegenforgalom megszervezésére, amely feltárja a terület jelentős adottságait, a turisztikai célpontokat az államhatár mindkét oldalán, kizárva a tranzit jellegű közlekedést,
- tekintettel a karsztvidék nemzetközi jellegére /mind idegenforgalmi, mind tudományos szempontból/, a koncepció foglalkozik a meglévő Domica-Aggtelek határátkelőhelynek nemzetközi átkelőhellyé való minősítésével,
- főleg az idegenforgalom szempontjából mutatkozik célszerűnek a Turna nad Bodvou és Tornanádaska közötti vasúti összeköttetés lehetőségének biztosítása.

A környezetvédelem témakörében:

- a térség idegenforgalmi, üdülési és gyógyítási hasznosítását a koncepció a terület hosszútávú környezetkialakítási és védelmi szempontjaival összhangban oldja meg,
- a karsztvidék védelmének rendszerét és módját közös elvek alapján kell megállapítani, amelyek azonos szinten biztosítják a környezet védelmét,
- a területen a karsztviz-készletek már jelenleg is részben ivóvízbázist képeznek. A koncepció ezért foglalkozik a tárolt földalatti vizek hasznosítására vonatkozó igények távlati fejlődésével, illetve növekedésével, egyidejűleg a víz védelmével is, aminek elsőrendű fontosságot tulajdonít. Ezzel összefüggésben foglalkozik a koncepció a szennyvizeztisztítással is,
- a fertőzés lehetőségei miatt mindkét állam egészségügyi szerveinek rendszeres együttműködése szükséges.

Javaslatok

A tervezési területen a gazdasági funkciók területi megoszlása aktivizálni kívánja az eddig nem hasznosított, vagy kismértékben hasznosított üdülési lehetőségeket - a terület védelmével összhangban.

A csehszlovák oldalon az üdülés fejlődését főleg a terület két alapvető adottsága segíti elő: a természetes környezet karsztjelenségei és a települések gazdag kulturtörténeti értékei. Ezek jelentősége a távlatban kétségtelenül növekedni fog. Ehhez járul még az egész vidék biológiailag értékes jellege és a viszonylag jó klíma-feltételek, főleg az erdei üdülés részére. Jelentős mértékben módosító tényező az a körülmény, hogy a csehszlovák területen a nemzetközi és belső idegenforgalom jelentős vonalai keresztezik egymást, valamint az, hogy ennek közelségében nincsenek olyan települések, amelyekből igen nagy igények jelentkeznének a rövidtávú üdülésre vonatkozóan.

A 2000 évig szóló koncepció szerint az üdülési forgalom, főleg a dinamikus utasforgalom közlekedési tengelye az 50-es számú főközlekedési ut lesz és ebből fognak leágazni az egyes üdülő központokhoz vezető utak. Súlyponti térség lesz a Rozsnyói-medence, ahol központokban és bázisokban összpontosulnak a dinamikus és hosszabb idejű üdülési kapacitások. Ezek - Roznavá-val együtt - fogják képezni az egész szlovák karsztvidék fő szervezési központját. Az idegenforgalom másodrendű központjai és kiinduló pontjai lesznek a terület szélein elhelyezkedő Safárikovo, Plesivec és Turnianske Podhradie települések. Innen fogják kiindulni a kirándulások az idegenforgalom specifikus központjaiba, különösen Domicába, Gombasek-re, Zádiel-be.

A fejlesztési lehetőségek 2000 után lényegében kapcsolódnak az előző tervidőszakhoz azzal, hogy előirányozzák a terület idegenforgalmi potenciáljának minőségi bővítését. Meghatározó tényező lesz az új, rendkívül vonzó adottság keletkezése, a távlati elképzelésekben szereplő Jablonov-i tározó vízterülete. Itt elsőrendű jelentőségű komplex üdülő-központ alakul ki, és a tartózkodás /idő/ súlypontja ebbe a térségbe tevődik át. Új, igen aktív szervező központ alakul ki az egész tervezési terület számára, ami kétségtelenül megkívánja az üdülési közlekedés koncepciójának eszerint való kialakítását is. Külön, üdülési célú autótutat kell kialakítani, az államhatárral párhuzamosan, amely ezt az új központot Domicával és Zádiel-lel fogja összekötni.

Ennek az utnak az 50-es számú főközlekedési úthoz való csatlakozásával új üdülési közlekedési körutak alakulnak ki a terület szlovák részében, valamint a határátkelőhelyeken keresztül a magyar részben is.

A terület adottságainak közös, csehszlovák - magyar hasznosítását az üdültetés mindkét oldalról biztosított formái valósítják meg. Ehez tartozik a Domica - Baradla barlangrendszer látogatása, a turisztikai és tudományos kirándulások a Szilicei-fennsík és az Alsó-hegy határmenti sávjában, a motoros turisztikai útvonal a karsztvidék magyar- és szlovák része körül. További sajátos forma a nemzetközi csere-üdülés a két állam csatlakozó területein létesített ifjúsági és sport-táborok rendszerében.

A koncepció meghatározza az üdülőtérsegek optimális hasznosításának mértékét is, hogy megakadályozza a túlterhelést.

A terület ivóvízzel való ellátása megkívánja a terület vízvezeték-rendszerének olyan kiépítését, hogy erre a hálózatra rá lehessen kapcsolni az összes települést és az idegenforgalom központjait. Ezért vízvezetékeket kell építeni Coltovo-n, Krásnahorská Dlhá Luká-n, Kováčová-n, Bohunovo-n, Stárna-n, Hacava-n és Nová Bodva-n.

Az egész terület ivóvíz-szükségletét 2000 évig és az ezt követő időszakokra a Szlovák Szocialista Köztársaság vizgazdálkodási irányterve dolgozta ki és mérlegét meghatározta. A mérlegnek a tervezési területre vonatkozó része szerint:

Ellátott terület:	Q max. naponta 2000 évig	liter/mp-ben 2000 év után
Települések	150,55	144,34
Idegenforgalmi központok	29,90	29,90
Terület összesen:	180,45	174,24

A tervezési területen jelenleg kiépített csatornahálózat nincs, és a szennyvizek tisztítása sincs biztosítva. A szennyvizek elvezetése jelenlegi megoldásának következménye mind a felszíni, mind a felszínalatti vizek szennyezése. A koncepció ezért csatornahálózat kiépítését javasolja olyan mértékben, amely lehetővé teszi a szennyvizek elvezetését egészen az ártalmatlanításuk helyéig.

III. A TERÜLET VÉDELME

A/ A VÉDELME FELADATAI A MAGYAR TERÜLETRÉSZEEN

A koncepció által felölelt terület nagy része karsztvidék: világhírű barlangjai, jellegzetes felszíni és felszín alatti karsztjelenségei, forrásai, karszttavai, jellegzetes karsztvegetációja, növény és állatvilága, kulturtörténeti értékei védelemre érdemesek.

Az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal az Aggteleki-karszt 19 595,3 ha nagyságu területét - a fenti indokok alapján - tájvédelmi körzetté nyilvánította. Feladata a fenti értékek védelme és megőrzése, a tudományos kutatások feltételeinek biztosítása, az üdülés, idegnyugtalom, turizmus elősegítése.

A tájvédelmi körzet magába foglalja a Gömör-Tornai karszt magyar területre eső részét, azaz az Aggtelek - Égerszög - Terestenye - Szögliget - Bódvaszilás - Tornanádaska vonal és az országhatár által bezárt területet, valamint a Bódva jobb partján a Szalonnai-karsztot és hozzá kapcsolva a Bódva bal partján a Rudabányai-hegység észak keleti nyulványában a Telekesi-völgyet és az azt kísérő mészkővonulatokat. A tájvédelmi körzet jól kapcsolódik a szlovák oldalon már korábban védetté nyilvánított területhez.

A tájvédelmi körzet területére eső eddigi természetvédelmi területek megszűntek és lényegesen kibővitve, valamint új területekkel kiegészülve szigorúan védett terület kategóriában kaptak védelmet. Összesen 4763,7 ha-nyi szigorúan védett terület van az alábbiak szerint:

1. Baradla, Béke- és Szabadság barlang felszíne; 1857,5 ha
2. Terestenyei-forrás és Vizetes-nyelő körzete; 313,4 ha
3. Nagy-oldal, Lófej-tető, Haragistya és a Nagy-Tohonya-forrás körzete; 1411,5 ha
4. Medve-kert, Hideg-oldal, Patkós; 179,4 ha
5. Ménes-völgy; Hideg-patak- szurdok és környéke 11,1 ha
6. Szádvár és környéke 47,3 ha

7. Bódvasszilasi Dusa-tető és környéke 179,1 ha
8. Vecsen-bükk területe az almebarlangokkal 347,6 ha
9. Tormanádaska fölötti hegyoldal és a kastélypark 202,0 ha
10. Martonyi kolostorrom és környéke 214,8 ha

A szigorúan védett területek egy része /3., 4., 5. és 9./ elsősorban a karsztvidék növényteni ritkaságainak /*Erythronium dens-canis*, *Haragistya* - Nagy-oldal; *Dentaria glandulosa*, Kecő- és Ménes-völgy; *Onosma tornensis*, Tormanádaska feletti Alsó-hegy; *Dracocephalum austriacum*, Nagy-oldal; *Pulsatilla slavica* több helyen/ védelmét biztosítja. A fenti területek mellett a 2., 6., 7., 8. és 10. területek célja a jellegzetes karsztos táj arculatának, a karsztvegetációnak, a felszíni és felszín alatti karsztjelenségeknek természetes állapotban való megőrzése. Ezt a célt a nagy tömegű látogatás kizárásával kell biztosítani, ill. csak a kijelölt turistaúton való áthaladást lehet engedélyezni.

Különös gondosságot és problémát jelentenek azok a területek, ahol az emberi beavatkozások, az idegenforgalom már jelenleg is káros hatásokat okoznak, vagy a tervezett létesítmények révén a jövőben káros hatások forrásaivá válhatnak.

A legnagyobb problémát az 1. terület /Baradla, Béke és Szabadság - barlang felszíne/ jelenti, elsősorban az idegenforgalmilag erősen igénybe vett aggteleki barlangbejárat környezetében, valamint a Baradla-barlang karszthidrográfiai rendszerének szemnyeződése révén. Az idegenforgalmi túlterheltség csökkentése részben az aggteleki és jósvafői barlangszakaszok látogatottságának kiegyenlítésével, új barlangbejárat létesítésével, új barlangok idegenforgalmi kiépítésével /Béke-barlang, Meteor-barlang, Rákóczi-barlang/, valamint felszíni idegenforgalmi vonzóerők bekapcsolásával érhető el.

A Baradla-barlang felszín alatti vízrendszerének vizeit felszínre hozó Jósua-forrás és Alsó-barlangi-forrás vízminősége a vizsgálatunk óta is tovább romlott. Ennek oka egyrészt elsősorban a barlangrendszer szlovákiai víznyelőinek, valamint az Acheron-víznyelő vízgyűjtőterületének

intenzív, vegyszeres szántóföldi művelése, s ezáltal a megnövekedett eróziós hordalék, és vele a vegyi anyagok besodródása, másrészről az aggteleki turistaközpont túlterhelt, nem kielégítően működő szennyviktisztító telepéről elfolyó viznek a Bába-lyukba való bevezetése, valamint Aggtelek község nyílt árkokban összegyűlt szennyvizeinek az Acheron-viznyelőbe jutása ill. beszivárgása. Szennyező forrásként jön még szóba a domicai turisztikai létesítmények nem kielégítő szennyvízelhelyezése.

A védekezést komplex módon és sürgősen meg kell valósítani az alábbiak szerint:

- 1./ A barlangrendszer víznyelőinek közvetlen vízgyűjtőterületén - elsősorban a három domicai víznyelőre vonatkozóan - a szántóföldi művelést és a vegyszerezést meg kell szüntetni, és itt erdősítést kell végrehajtani ill. a gyepgazdálkodásra kell áttérni.
A magyar terület víznyelői közül a Kis-Baradla-, Acheron-, Bábalyuk- és Zomborlyuk - víznyelőknél, valamint a Nagy Ravasz lyuknál erdősítés ill. lefolyásosökkentő erdősáv telepítése szükséges.
- 2./ Meg kell szüntetni az aggteleki szennyviktisztítótelepről kibocsátott szennyvizeknek a Bábalyuk-víznyelőbe való vezetését. A szennyviktisztítótelep túlterhelt, de szennyvíz még kellő tisztítás után sorvezethető karsztvizbe! Ezért a karsztfennsíkron ill. a karsztos területen kívülre vezetni. Új szennyviktisztítótelepet kell építeni Jósavafő község alatt a Jósva-völgyében. Ide kell vezetni az alábbi szennyvizeket:

Aggtelek turistaközpont	150 m ³ /nap
Aggtelek község	64 -"-
Vöröstó bejáratú létesítmény	5 -"-
Jósavafő turistaközpont + gyógyszálló	114 -"-
Jósavafő község	42 -"-
Béke barlang bejáratú létesítmény	5 -"-
Összesen:	<u>380 m³/nap</u>

A jósvafői szennyvizzisztítótelepet 500 m³/nap kapacitására lehet kiépíteni, biológiai technológiával. Ez az igényeknek 1995-ig megfelelő. A szennyvizelvezető rendszer a VI. ötéves tervben megvalósítandó. A fennmaradó 200 m³/nap kapacitás terhére a Dmica turistaközpont Kecovo község szennyvizeit szükséges ebben az ütemben a rendszerbe bekötni, mert a szlovák oldalon annak elvezetése reálisan nem várható.

/A szennyvizzisztítótelepről kikerülő vízmennyiség 28 l/s 6 órás leeresztést figyelembe véve.. A Jósva-patak minimális vízhozama 120 l/s, azaz közel ötszörös higitás biztosítható./

A tervezési területen építendő idegenforgalmi létesítmények szennyvizeinek tisztítását is meg kell oldani úgy, hogy a közeli települések szennyvizeinek tisztítása is megoldódjon /kopolyai camping - Szinpetri; Szögligeti turistabázis - Szögliget, Szin; Szabadság - barlang, Rét-pataki tározó és tábor - Égerszög, Teresztenye, Szőlősardó/.

A kopolyai camping számított szennyvízmennyisége 24 m³/nap, Szinpetri községé 100 m³/nap, és ide vezethető az üdülőfalunak javasolt Tornakápolna szennyvize is /a karszton elhelyezési lehetőség nincs/. A biológiai szennyvizzisztítótelep szükséges kapacitása 150 m³/nap.

A szögligeti turistabázis keletkező szennyvízmennyisége 15 m³/nap. A szennyvizeket javasoljuk Szögliget község szennyvizeivel /100 m³/nap/ együtt Szin térségében építendő szennyvizzisztítótelepre vezetni, amely befogadná Szin község szennyvizeit /170 m³/nap/ is. A telep javasolt kapacitása 300 m³/nap befogadó a Jósva-patak torkolati szakasza, /a bevezetést a Perkupai-tározó megvalósulása esetén a tározó gátja alá kell áthelyezni./

A rakacai tározó üdülőterülete, valamint Szalonna település szennyvizeinek tisztítása együttesen oldandó meg a Bódvába történő bevezetéssel.

A Szabadság-barlangnál létesülő üdülőbázis és a Rét-pataki-tározónál épülő ifjúsági tábor szennyvizeit-és folyamatosan kiépítve-Égerszög, Teresztenye, Szőlősardó, Varbóc valamint Perkupa szennyvizeivel együtt regionális szennyvizelvezető rendszerrel kell összegyűjteni és a Perkupa mellett építendő szennyvizzisztítótelepen /320 m³/nap kapacitás/ tisztítani.

Az előbbiekben részletezett települések szennyvízelhelyezése akkor aktuális, ha a vízellátásuk is megoldódik.

A karszterület nagy része - különösen Aggtelek és Jósvaló között és környékén erózióra hajlamos, aminek oka jelentős mértékben a szabad legeltetés. Sürgős feladat a legeltetés kijelölt területre való korlátozása ill. a gyepgazdálkodás fejlesztése.

A területen több kisebb és egy nagyobb bánya /zömmel mészkő és dolomita/ működik. Valamennyi jelentős tájképromboló. Ezeket meg kell szüntetni és rekultiválásukat megoldani.

A mészkőbányák közül az esztramosi megmarad népgazdasági érdekből addig, amíg a kb. 40 m vastagságu, kohászati hasznosításra alkalmas közégrötög kitermelésre kerül. Utána gondoskodni kell rekultivációjáról. A perlipői anhidritbánya felszín alatt működik, a felszíni létesítmények poraszennyezését csökkenteni kell.

A fokozódó idegenforgalom felveti a hulladékelhelyezés kérdéseit is. Alapelveként leszögezhető, hogy a keletkezett hulladékot össze kell gyűjteni és a karszterületen kívül - amennyiben üdülési érdekeket is sért, a tervezési területen kívül - kell elhelyezni. Szóba jöhetnek itt a felhagyásra kerülő bányaterületek. A szemét összegyűjtéséről gondoskodni kell az idegenforgalmilag erősen igénybevett létesítmények /parkolók, kempingek, barlangbejáratok stb./ környékén megfelelő számú hulladékgyűjtő elhelyezésével is.

B/ A VÉDELMI FELADATAI A SZLOVÁK TERÜLETRÉSZEN

Egészségügyi intézkedések

A tervezési terület higiéniai védelmének elvei az alábbiak:

- a levegő védelme,
- a vizek védelme,
- a környezet védelme a nagymértékű zaj ellen,
- egyéb egészségügyi intézkedések.

A levegő védelme:

A levegő tisztaságát főleg az ipari termelés, a hányók és részben a közlekedés által kibocsájtott elemek és vegyületek jelenléte befolyásolja. A jelenleginél kedvezőbb helyzet elérése céljából szükséges:

- korlátozni - a környezetüket - a szabványban megadott koncentrációt meghaladó mértékben porral szennyező üzemek építését és bővítését /150 t/km²/év/,
- a meglévő bányákban, üzemekben csökkenteni a porképződést a termelési technológia módosításával, a proleválószűrők és szűrők alkalmazásával, a szennyezés irányának módosításával és kiküszöbölni a másodlagos porképződést zöld védősávok rendszerével, biotechnikai intézkedésekkel,
- a por-hullás folyamatos mérésének alapján meghatározni és szigorúan betartani az üzemek védősávjainak méreteit. A porképződésnek a szabványt meghaladó mértékben való fejlődése miatt Zódielské Dvorníky községben építési tilalmat javaslunk, a 2000 év utáni második szakaszban pedig a település megszüntetését.

A víz védelme:

Kiindulva a "A szlovák karsztvidék, a Murányi-fennsík és a Sepsiszentgyörgyi természetes vízgyűjtőterülete védelmének tervéből", amely megfogalmazott területi tervünkkel javasoljuk:

- korlátozni a víz minőségét veszélyeztető üzemek építését vagy bővítését. A meglévő üzemeknél ki kell értékelni azoknak a vizek

tisztaságára való hatását és komplex szennyvisztisztító intézkedéseket kell megvalósítani,

- megtiltani a mérgező, radioaktív, vagy pedig organogén szennyvizeket termelő üzemek építését,
- megakadályozni a víz minőségét veszélyeztető rakterületek építését vagy bővítését,
- megtiltani a mező- és erdőgazdaságban növényvédőszeres, vagy más káros anyagok alkalmazását.

Ezzel kapcsolatban az alábbi intézkedések szükségesek:

- biztosítani a gázvezeték védelmét,
- tanulmányt kidolgozni a tervezési területről kikerülő szilárd hulladékok megsemmisítésére, előzetéssel, depóniák létesítésével, figyelembevéve ezek kapacitását, akció-sugarát, a bővítés feltételeit,
- megvizsgálni a csapadék elvezetésének módját a tervezési területen és megtenni a szükséges védelmi intézkedéseket.

A környezet védelme a nagymértékű zajjal szemben:

A tervezési területen a legfontosabb zajforrások az egyes ipari üzemek, a bányászati tevékenység, valamint a közlekedés. A legjobban érintett helyekkel kapcsolatosan biotechnikai intézkedéseket javasolunk, a közlekedés zajának csökkentésére pedig zöldsávok létesítését az utak mentén.

A további prognózis szerint meg kell akadályozni a távlati lakó- és üdülő területek közelségében a zajos üzemek telepítését, törekedni kell az ilyen üzemek kitelepítésére ezekből a helységekből. A zaj hatásának objektív értékeléséhez külön kijelölt területeken a zaj intenzitásának folyamatos mérését kell biztosítani.

Egészségügyi intézkedések a járványveszélyre való tekintettel:

Az eddigi járványügyi-virológiai vizsgálatokból megállapítható, hogy /a Szilicei- és Pelsőci-fennsíkokon/ az alábbi védelmi intézkedések szükségesek:

- a járványügyi helyzet állandó figyelemmel kísérése a Járványügyi Intézet szerveinek közreműködésével,
- figyelemmel kísérni és ellenőrizni a mezőgazdasági élelmiszerek monószóráját /tej, vaj, stb./,
- bevezetni az utazók egészségügyi ellenőrzését, beleértve a felmérés- és egészségügyi tájékoztatási rendszert is,
- az egészségügyi ellenőrzés rendszerében javasoljuk bevezetni a területre vonatkozóan a radioaktivitás korlátozását, a túllépést jelző rendszer berendezését, valamint a virushordozók fokozott aktivitására és szaporodására vonatkozó jelzőberendezések alkalmazását.

Tekintettel arra, hogy a fertőzést hordozó - kullancs, - a terület biocönózisához kapcsolódik, amely hasonló a karsztvidék magyar részével, feltételezhető, hogy ilyen fertőzési lehetőség a magyar területen is fennáll, ahol éppen ilyen figyelmet kell szentelni erre a kérdésre is. Tehát szükséges a két ország egészségügyi szerveinek együttműködése, mindenekelőtt a rendszeres megfigyelések, a tájékoztatások kölcsönös átadása, stb. szempontjából.

A terület védelmi funkciói biztosításával kapcsolatos követelmények:

A terület védelmi funkciói biztosítására vonatkozó követelmények két területre vonatkoznak:

1. A Szlovák Szocialista Köztársaság Kulturális Minisztériuma 110. sz. - mu rendeletéből fakadó követelmények /kelt: 1973. aug. 31-én/, amellyel a Szlovák karsztvidéket védett területnek nyilvánították;

2. A Szlovák karsztvidék, a Murányi-fennsík és a Sepsí-síkság természetes vizgyűjtő területe védelmével kapcsolatos követelmények, amelyekre vonatkozóan a pozsonyi Vizgazdálkodási Kutató Intézetben már kidolgozták az idevonatkozó kritériumokat.

A fenti kritériumok megvalósítása szempontjából figyelembe kellett venni az egész védett terület sajátosságait. Itt bizonyos ellentétek jelentkeznek egyrészt a terület védelme, másrészt a terület hasznosítása szempontjából, és ezért a terület védelmére vonatkozóan az alábbi követelményeket kellett felállítani:

1. a természetvédelemmel kapcsolatos új intézkedések /természetvédelmi területek, védett lelőhelyek meghatározása, stb./ és az új települési koncepció, a közlekedési tervek és prognosztizált népesség kapcsolatai közötti aránytalanságokat az egyes települések területrendezési terveinek a következőkben fokozatosan át kell alakítani,
2. a területen a vizek védelmének témakörében a terület hasznosításával, továbbá ennek a környezetre, a vizgazdálkodásra gyakorolt negatív hatásaival kapcsolatos ellentétek megoldása során:
 - nagy figyelemmel kell lenni az ásványi nyersanyagok lelőhelyeire, amelyek jelenleg kutatás stádiumában vannak, mert ezek feltárása megsértheti a hidrogeológiai szerkezetet és a jelentős felszín alatti víztartókat,
 - ki kell dolgozni a területen az ásványi nyersanyagok hasznosításának ágazati irányelveit, a területen az ipari tevékenység csökkentését figyelembe véve,
 - mielőbb megvalósítani a meglévő nyersolaj-vezeték különleges védelmét, ellenőrző és üzemzavar elleni biztosító berendezések létesítésével,
 - a csapadékvizek elvezetésének megvalósítása a talajvizek nem kívánatos felhalmozódásának megakadályozása céljából, amelynek erős negatív hatása lenne az egész területen a karsztképződmények alakulására,

- kidolgozni a terület mezőgazdasági hasznosításának ágazati irányelveit, hangsúlyozva a mezőgazdasági üzemeltetés védelmi funkcióit /a nagyüzemi termelés széttelepítése, a jelenleg nem megfelelő módon művelt terület hasznosítási módjának megváltoztatása, stb./.
3. A talaj-védelem témakörében, figyelembevéve a természetes és a mesterségesen előidézett eróziót, amely a karsztjelenségek károsító-sát eredményezheti; a védelmi intézkedések terén meg kell oldani a mezőgazdasági és erdőgazdasági területeken a művelési átváltoztatás kérdéseit;
- a legidősebb terület, ahol mielőbb meg kell ezt valósítani Dmica térsége, ahol kb. 120 ha szántó területet kell erdőszíté-
ni, biztosítani kell a tervezési területre vonatkozóan az erdő-
gazdálkodás önálló irányelveit, figyelembevéve a terület védel-
mét, valamint annak gazdasági és üdülési hasznosítását.
4. A konfliktus jelenségek felhalmozódása miatt részletesebben ki-
 kell dolgozni Kecovo - Dlhá Ves községek rendezési tervét, a terület
területtel való összefüggések figyelembevétele mellett.

IV. ÜDÜLÉS- ÉS IDEGENFORGALOM

A/ AZ ÜDÜLÉS- ÉS IDEGENFORGALOM FEJLESZTÉSÉNEK FELADATAI A MAGYAR TERÜLET- RÉSZEN.

A területrendezési koncepció két alapfeltételezésből indul ki:

- a/ a tervezés időtávlátában a térséget érintő idegenforgalmi- üdülési igények fokozódása várható, s ezt elősegíti az eddiginél kedvezőbb idegenforgalmi együttműködési lehetőség a szlovák féllel,
- b/ sajátos helyzeti adottság a miskolci ipari agglomeráció közelsége, mely miatt a térség hétvégi kirándulóterületként való funkcionálása sem kerülhető el.

Fentieknek megfelelően a koncepciójavaslat az alábbi idegenforgalmi és üdülési tevékenységtípusok területi feltételeinek megteremtésére irányul:

- a/ barlanglátogató idegenforgalom és kirándulás
 - autósturizmus
 - honismereti-és nemzetközi diáktáborozás
 - tudományos tevékenységekkel együttjáró forgalom
/kutatás, rendezvények, stb./
- b/ sportszerű természetjárás, barlangászat
- c/ erdei-, vízparti jellegű üdülés
- d/ gyógyászat /barlangterápia/.

A térség adottságainak teherbíróképességét figyelembevéve /különös tekintettel a barlangok korlátozott látogathatóságára/ a magyarországi oldalon 1995-ben várható és károsító hatás nélkül fogadható egyidejű idegenforgalmi-üdülőképesség 10.000 főben határozható meg. Ebből a barlangok egyidejű kapacitása mindössze 500 fő. Az idegenforgalmi kapacitás további lehetőségeit elsősorban a vízparti üdülőterületek, egyéb természeti és kulturális jellegű kirándulóhelyek, természetjáróterületek biztosítják.

Az egyidejűségeen tulmutató napi idegenforgalom tekintetében a koncepció a körzetben az előbbi létszám kétszeresével, 20.000 fővel számol.

Az idegenforgalom mozgásformáira jellemző, hogy egyes létesítményeinek igénybevétele idénynapon belül a kapacitás megtöbbszöröződését jelentő forgalomban jelentkezik /a barlangok kapacitásának megtízszereződése várható napi forgalomban/, más létesítmények napi forgalma megegyesül kapacitásával /üdülés, gyógyászat, táborozás/.

A koncepció az idénynapi idegenforgalmi-üdülönépesség megoszlásának alábbi jellemző arányaival számol:

a/ Üdülési- idegenforgalmi tevékenység

- barlanglátogató idegenforgalom és kirándulás	51 %
- sportszerű természetjárás és barlangászat	14 %
- üdülés- gyógyászat	35 %

b/ az idegenforgalmi népesség származási helye

- miskolci ipari agglomerációból	50 %
- Magyarország egyéb területeiről	42,5 %
- külföldről	7,5 %
/fentiből szlovák idegenforgalom 5 %/	

c/ közlekedési igény

- egyéni gépjármű /személygépkocsi, motorkerékpár/	70 %
- autóbusz	25 %
- vasut	5 %

d/ tartózkodási idő

- szállásigényes üdülő és kiránduló /1,5 napnál hosszabb időt tölt a területen/	32,5 %
- kiránduló /szállást nem igényel/	67,5 %

Szállásférőhely-fejlesztés tekintetében a koncepciójavaslat a jelenleg meglévő 1.200 férőhely /100 %/ 6.500 férőhelyre /540 %/ való növelését irányozza elő.

A szállásférőhelyek nagyobb hányada, több mint 50 %-a a Rákóczi meglévő és a Rét-pataki tervezett tározók mellett kerül megvalósításra.

A térség más funkcionális területi egységeiben 500 fh-et nem meghaladó nagyságrendű szállásférőhelykapacitás biztosítása indokolt.

Aggtelek-Jósvafő közvetlen térségében a Jósvafő-i gyógyüdülön, valamint Jósvafő település néhány lakóépületének idegenforgalmi hasznosításán kívül szállásférőhely nem létesül.

A magyarországi oldalon az idegenforgalmi- üdülési funkciók térbeli megoszlása /tájvédelmi szempontok fokozott figyelembevételével/, a fejlesztési irányok pontosabb meghatározása érdekében a koncepció hat funkcionális területi egységet /övezetet/ jelöl meg.

"A"/ övezet: Aggtelek Jósvafő környéke

meghatározó idegenforgalmi funkciója: barlanglátogató idegenforgalom,
természetvédelmi terület bemutatása

egyéb idegenforgalmi funkciója: gyógyüdülés
egyidejű fogadóképessége: 1.500 fő
idénynapi forgalma: 5.000 fő/nap

A koncepció a barlangok látogatásának arányos eloszlása érdekében a Vöröstői bejáratnál tájvédelmi igényeknek megfelelő vendéglátóegység, kisebb kapacitású autóparkolóhely létesítését, Aggteleki bejárat - Béke barlang - Vöröstői bejárat - Jósvafő között idegenforgalmi buszjárat üzemeltetését tartja szükségesnek.

További barlangbejáratok megnyitása és idegenforgalmi üzemeltetése is szükséges a Béke barlang Vöröstőhöz közeleső szakaszán, s az aggteleki bejáratától észak-keletre a Baradla ún. Libanon hegyi barlangszakasz a magasságában.

Az aggteleki idegenforgalmi központ rekonstrukciója szükséges, Jósvafő település üdülőfalujellegű fejlesztése és a gyógybarlang bejárata közelében gyógyüdülő létesítése indokolt.

Az Aggtelek-Domica jelenleg kétoldalu határátkelőhely nemzetközivé minősítését az észak-déli irányú nemzetközi idegenforgalom kizárásának feloldása érdekében javasolja a koncepció.

"B"/ övezet: Szelce-puszta környéke
meghatározó idegenforgalmi funkciója: autósturizmus /erdei kirándulás/
egyidejű fogadóképessége: 1.200 fő
idénynapi forgalma: 3.000 fő/nap

Területrendezési célkitűzés a jellemzően hétvégi kirándulók, térségbe érkező autós turisták számára 0,5 - 1 napos tartózkodásra alkalmas kirándulóterület biztosítása intenzív parkerdei fejlesztéssel.
A térséghez tartozik a Szinpetri melletti Kopolya forrás völgyében javasolt tehermentesítő camping.

"C"/ övezet: Tornai- Alsóhegy /Felső-Bódva völgy/
meghatározó idegenforgalmi funkciója: autósturizmus /kulturális jellegű
célpont, barlangok/ természetjárás
egyidejű fogadóképessége: 1.000 fő
idénynapi forgalma: 3.000 fő/nap

A koncepció a terv időtávlátában számol a Bódvaszilashoz közelfekvő Me-teorbarlang kiépítésével, az Esztramos hegyi Rákóczi barlang turisztikai jellegű látogatásával, a tornaszentandrásai, valamint a tervezési területhez közelfekvő tornaszentjakabi műemléktemplomok, a tornaszentandrás kastélypark bemutatásával, s Szögliget településről északra természetjáró központ létesítésével.

"D"/ övezet: Szabadság-barlang környéke
meghatározó idegenforgalmi funkciója: erdei üdülés, természetjárás,
barlangászat
egyidejű fogadóképessége: 800 fő
idénynapi forgalma: 1.500 fő/nap

A rendezési koncepció a területen meglévő kis kapacitású üdülő mellett egy építésszerűleg kedvezően megformált 300 férőhelyes üdülő létesítését.

s egy elsősorban a Szabadság-barlang "tanbarlangként" való igénybevételeire alapozott 50 fős szakkörjellegű tábor létesítését tartalmazza.

A Béke barlang e térségben lévő felső szakaszának látogathatóvá tétele idegenforgalmi igényeket elégíthet ki.

Mind az üdülési létesítmények, mind a Béke barlang felső szakaszának jelenlegi bejárata bekötő ut építését, parkolóhely létesítését igényli.

"E"/ övezet: Galyaság

meghatározó idegenforgalmi funkciója: üdülő falvak

egyidejű fogadóképessége: 700 fő

idénynapi forgalma: 2.000 fő/nap

Az öt erősen csökkenő lélekszámú települést magába foglaló térség Észak-Magyarország egyik legsajátosabb hangulatu vidéke. A gazdasági forgalomból kieső "zsáktelepülések" üdülőfaluvá fejlesztése indokolt Tornaalománán, továbbá kifestőhely kirándulóhely létesítése.

A települések üdülőfaluvá fejlesztése egyik lehetősége az elnéptelenedő falvak teljes leromlása megakadályozásának.

"F"/ övezet: Rétpataki, illetve Rakacai tározó környéke

meghatározó idegenforgalmi funkciója: vízparti üdülő- és táborozóhely

egyéb idegenforgalmi funkciója: vízparti kirándulóterület, kulturális jellegű kiránduló célpont

egyidejű fogadóképessége: 4.800 fő

idénynapi forgalma: 5.500 fő/nap

A térség különösen a fejlesztés első időszakában az Aggtelek-Jósvafő térségi/"A" övezet/ terület egység részleges ellenpólusának szerepét hivatott betölteni, amennyiben a Rakacai tó melletti parti strandfürdő és camping megvalósul.

A területrendezési koncepció a Rakacai tó környékére korábban készült részletes rendezési terv módosításával komplex vízparti üdülőbázis kialakítását javasolja.

A területi egység másik súlyponti területe a tervezett Rétpataki tározóra összpontosul.

A kedvezően erdősült, kirándulási lehetőségekben gazdag helyen a diák-turizmus és táborozási igény problémáját kell megoldani.

Az 1.500 férőhelyes táborozó központ létesítése a tó mellett, a térségbe érkező elsősorban magyar, de csereüdültetésben, illetve táborozásban résztvevő szlovák fiatalok számára rövidebb és tartósabb üdülésre egyaránt lehetőséget nyújt.

A koncepció számol a térség egyik legszebb völgyének, a Telokosi völgyének természetjárás céljára való igénybevételével, s a szalomai műemlék-templom, Perkupa műemléki területeinek idegenforgalmával is.

A területrendezési terv idegenforgalmi koncepciója az üdülőkörzet belső és szlovákiát érintő idegenforgalmát a területi adottságokat feltáró "körutrendszerek" kialakításával javasolja lebonyolítani.

Fenti uthálózat élővé tételével elsősorban a térségben jelentős mértékben jelentkező autósturizmus mobilizálható, s ezzel a környezetre káros kirándulási tartózkodás időtartama mérsékelhető.

Az un. külső körut az Aggtelek-Tornanádaskai ut magyarországi szakaszán fekvő idegenforgalmi adottságokat rája fel, majd Szlovákia területén Domica-Pelsőc-Rozsnyó-Szádelő nevezetességeit fűzi fel.

A fent említett ut magyarországi szakaszához osatlakozva déli irányban a Perkupa-Égerszög-i bekötőt és az Aggtelek-Jósvafő-i ut összekötésével egy belső üdülőforgalmi "körut" alakítandó ki, melynek az üdülési adottságok kedvező feltárása mellett Aggtelek tehermentesítésében is jelentős szerepe van.

A meglévő turistautvonalak felhasználásával közös határmenti kilátó pontok létesítését is tartalmazza a koncepció /a mindkét oldalról megközelíthető kilátópont igénybevétele nem jelent határátlépést/.

Szükséges azonban a két ország közötti kapcsolat olyan jellegű alakítása is, amely a csoportos, vagy egyéb átlépés lehetőségét is biztosítja.

B/ AZ ÜDÜLÉS- IDEGENFORGALMI FEJLESZTÉSÉNEK FELADATAI A SZLOVÁK TERÜLET-
RÉSZEN

A terület üdültetésre való hasznosításának alapelvei

A látogatók lehető legnagyobb számára, szigorúan körülhatárolt terü-
leteken, igen szervezett módon be kell mutatni a természet egyedül-
álló, védett értékeit és biztosítani kell a látogatók részére a sza-
bad pihenést, sportot, szórakozást a védett területen kívül kiépített
üdülési központokban.

A karsztvidék területén az üdülési látogatottság sajátosságai a rend-
kívül vonzó természeti jelenségek, mindenek előtt a barlangok rövid-
idejű, átmenő jellegű látogatása. Ezek a pusztulásra igen érzékeny ter-
ületen találhatók és ezért ezeken a területeken a mozgást és közle-
kedést korlátozni kell a csekély kiterjedésű, műszakilag tökéletesen
biztosított területekre, az üzemeltetés idejének és térségének maximá-
lis korlátozása mellett.

Az üdülési funkció sajátos szempontjai figyelembevételével a területet
nyolc egységre kívánjuk felosztani:

- A. Dlhov-i hegyvidék
- B. Domica
- C. Szilicei-fennsík
- D. Rozsnyói-medence
- E. Torna felső völgye
- F. Cremosná patak völgye
- G. Zádiel
- H. Tornai-medence.

Ezek az egységek a tervezés jelen stádiumában az üdülőterület alapvető
területi egységei. Az "A" - "G" terület egységek kifejezetten üdülő jel-
legűek, a "H" egységben ez a funkció elhanyagolható. Mindegyik terüle-
ti egység sajátos funkciókkal rendelkezik.

Az üdülő-egységek szervezeti strukturájában javasoljuk megkülönböztetni az alábbiakat:

1. az idegenforgalom központjai és bázisai megfelelően szabályozott és kizárólagos átmenő látogatottsággal. Ezek a következők:
Dolica, Kecovo, Gombasek, Silica, Silicka és a Szádelői-völgy,
2. központok /üdülő központok/ és bázisok a látogatottság megválasztásával, ahol az átmenő látogatottság mellett még az üdülés különböző formái is előfordulnak, a megfelelő elszállásolási kapacitásokkal együtt. Ezek a következők:
Cinca, Lapsa, Krásna Horka, Krásnohorska Dlhá Luka, Lipovnik, Hrusov, Silická Jablonica, Kováčová, Lucka, Borka, Zádiel és Hacava.

Különös rendeltetésűek azok a helységek, amelyek a dinamikus idegenforgalom céljait szolgálják és szervező központ jellegűek, vagy pedig kiinduló pontok és saját üdülési háttérrel rendelkeznek. A tervezési területen kívül fekszik Roznava, amely domináns helyzettel rendelkezik, mint az egész Szlovák karsztvidék fő szervező központja, és Saffárikovo, mely megfelelő földrajzi fekvésű és ellátottságu, továbbá kiinduló pontként is szolgál a terület nyugati szélén.

Az üdülési- és idegenforgalmi tevékenység és ellátás négy komplex központban fog koncentrálni:

- Dolica - Aggtelek
- Gombasek - Szilicei-fennsík
- Krásna Horka - Krasnahorkai-barlang
- Zádiel Turnianske Podhradie

/A Dolica- Aggtelek központ különleges jellegű, mivel magában foglalja a határ mindkét oldalán fekvő területeket és ennek fejlesztését és harmonizálását a két fél közösen kell, hogy megoldja./

A természetvédelem fontossága megkívánta a terület üdülésre való hasznosítása formáinak kategorikus differenciálását. Ezért az üzemi és szervezési felosztás mellett még javasoljuk a terület funkcionális felosztását három alapvető zónára, éspedig:

- "A" - a szervezett látogatottság zónája
- "B" - a szabályozott látogatottság zónája
- "C" - a szabad látogatottság zónája.

Az "A" zóna tartalmazza az összes állami természetvédelmi területet, a védett területen található védett természeti képződményeket és a védett helyeket. A "B" zóna a védett terület kiemelkedő térségeire terjed ki. A "C" zóna a tervezési területen az egyéb üdülő térségeket képviseli.

- Az "A" zónában - átmenő látogatók, mint a barlangok szervezett látogatásainak, a tudományos-turisztikai utaknak és sajátos érdektévékenységeknek a résztvevői,
- barlang-terápiai gyógylétesítmények elszállásolt betegek, valamint a szükséges üzemeltető és kiszolgáló személyzet,
 - speciális üzemeltetési és kiszolgáló tevékenység elszállásolási kapacitás nélkül, kivéve a gyógyító létesítményeket. Sport- és pihenő területek a várakozási idő eltöltéséhez,
 - a látogatás ütemezése már a szervező központokban szabályozva.
- A "B" zónában - átmenő látogatók, mint gyalogos turisták és a természeti vagy kulturális látványosságok iránt érdeklődők,
- különleges érdektévékenység és a szervezett üdülés elszállásolt résztvevői, mint táborok, erdei iskolák és egyéb szakmai akciók. Az üzemeltetési, kiszolgáló és sport- és üdülési ellátás rendszerint a már meglévő helységekhez kapcsolódik.

- A "C" zónában - a rövid- és hosszúidejű üdülés, valamint a dinamikus idegenforgalom elszállásolt résztvevői,
- rövididejű üdülés átmenő látogatói, motoros és gyalogos turisták. Teljes üzemeltetési, kiszolgálási, valamint sport- és üdülési ellátás az üdülőközpontokban, bázisokban, valamint üdülő funkcióval rendelkező településekben.

A terület adottságainak közös, magyar - csehszlovák hasznosítását mindkét részről az üdülés rendezett formáival valósítják meg. Ezekhez tartoznak a Domcia - Baradla barlangrendszer látogatásai, tudományos-turisztikai utvonalak a Szilicei-fennsík és az Alsó-hegy határmenti sávjában, motoros turista-kör a karsztvidék magyar és csehszlovák része körül. Sajátos forma lesz az államközi csere-üdülés az ifjúsági és sport-táborok rendszerében, mindkét államnak a védett területhez csatlakozó részein. Ugyancsak igen vonzó lehetőség mutatkozik arra, hogy ifjúsági vasuti vándortáborokat lehessen megszervezni, amikor a külön erre a célra is alkalmassá tett vasutállomásokon helyezik el a szerelvényeket.

A javasolt ifjúsági és sport-táboroknak mindenekelőtt a sport és érdekszervezetekben összevont tanuló és dolgozó ifjúságot kell szolgálniak. Az ifjúságot a természet megismerésére és védelmére, a barlangászatra, a sziklamászásra, a turisztikára kell irányítani, de éppen így a történelemre, néprajzra, vízisportokra és más hasonló hasznos tevékenységekre.

A területre vonatkozó prognózisok még le nem zárt problémája, a barlangok gyógyítási tényezőinek kihasználása. A Gombaszögi-barlangban folytatott eddigi kutatás a barlang-terápia pozitív lehetőségeire mutat rá. A karsztvidék magyar részén, a Béke-barlangban ezen gyógyításfajta már be van vezetve és ennek további fejlesztését tervezik az alkalmas barlangok kapacitás-lehetőségeinek teljes kihasználásával.

Csehszlovákiában ezzel a problémakörrel kapcsolatban az egészségügyi tárca még nem foglalt el olyan álláspontot, amely lehetővé tenné a megfelelő üdülő komplexumok, főleg szanatóriumok építésének megtervezését. A távlatban ilyen fajta gyógykezelés bevezetését a Gombaszögi-barlangban kívánják megoldani.

A csehszlovák részről tervezett karszterület javasolt fejlesztése funkcionálisan és kapacitás szempontjából összhangban van a osztrák magyar területen tervezett program-mértékével. A dinamikus idegenforgalom és üdülés helységeinek egységes, egymást kiegészítő és könnyen összekapcsolható rendszerét tartalmazza. Tekintettel a miskolci települési- ipari agglomeráció közelségére számol azzal a lehetőséggel, hogy a csehszlovák területen lévő üdülőközpontok és bázisok a jövőben ezen agglomeráció lakosainak hétféle üdülési igényeit is részben ki tudják elégíteni. Ezzel szemben a magyar oldalon tervezett, víz melletti üdülőközpontok Közép- és Kelet-Szlovákia északabban fekvő városai lakosai részére is üdülési lehetőséget biztosíthatnak.

A tervezési terület üdülési látogathatóságát az egyes központok és üdülési bázisok, valamint az idegenforgalom limitált látogatóinak összessége határozza meg. Tekintettel arra, hogy a terület látogatása különböző módon védett körzetekre irányul különböző mértékű idő-intenzitással és tartózkodási idővel, döntő jellegűek az egyes helységekre és településekre vonatkozó igények. Az egész területre vonatkozó globális adatok csak informatív jellegűek. A 2020 évig terjedő időszakra vonatkozó prognózis szerint a tervezett látogatottság optimális értéke /azaz napi átlag a nyári idényben/ kb. 20.000 átmenő látogató /2 - 6 óra/, kb. 6.000 rövididejű látogató /6 - 24 óra/ és kb. 4.000 elszállásolt látogató /2- és ennél több napra/. A maximális értéke /hetente 1 - 2 napon a nyári szezonban/ kb. 35.000 átmenő látogató. Kivételes érték lehet /kulturális vagy egyéb tömeges rendezvények, egy idényben 2 - 3 alkalommal/ a napi 60.000 átmenő látogató.

Az egész tervezési terület 50.390 ha kiterjedéséből mintegy 40.100 ha, azaz 80 % jut az üdülési célú területre. Ebből az "A" zóna /szervezett látogatottság/ 8.660 ha, azaz 21 % a "B" zóna /szabályozott látogatottság/ 16.240 ha, azaz 41 % és a "C" zóna /szabad látogatottság/ 15.200 ha, azaz 38 %.

A Dómica - Aggtelek területen /csehszlovák rész/ az idegenforgalom, üdülés és gyógyítás szervezeti egységeinek tájékoztató jellegű meghatározása:

Koncepció 2000-ig

A/ Dlhov-i hegyvidék

1. Cinca: Vállalati és családi üdülés bázisa, helyi jelentőségű; 400 - 1.600 fő/nap
2. Lapsa: Vállalati és ifjúsági üdülés bázisa, területi jelentőségű; 600 - 1.700 fő/nap

B/ Dómica

3. Plesivec: Dinamikus idegenforgalom és motoros turisztika bázisa, területi jelentőségű; 2.000 - 4.500 fő/nap

Néprajzi ünnepségek központja /távlatilag 1985 év után/, országos és nemzetközi jelentőségű; 30.000 fő/nap, egy alkalommal egy évben

4. Dómica: Dinamikus idegenforgalom és átmenő látogatás központja, országos és nemzetközi jelentőségű; 1.200 - 2.000 fő/nap
5. Kecovo: Átmenő látogatások és turisztika bázisa, területi jelentőségű; 200 - 500 fő/nap

C/ Szilicei fennsík

6. Gombasek: Dinamikus idegenforgalom és átmenő látogatás központja, országos és nemzetközi jelentőségű; 800 - 1.400 fő/nap

Szanatóriumi üdülés bázisa, területi jelentőségű; 60 - 80 fő/nap

Néprajzi ünnepségek központja /távlatilag 1985 évig/, országos és nemzetközi jelentőségű; 6.000 fő egy alkalommal egy évben

7. Silica: Átmenő látogatás, turisztika és különleges kedvtelések /sziklamászás, barlangászat, stb./ bázisa, területi és országos jelentőségű; 800 - 1.000 fő/nap

D/ Rozsnyói-medence

8. Krásna Horka: Dinamikus idegenforgalom és motoros turisztika központja, országos és nemzetközi jelentőségű; 2.600 - 4.000 fő/nap
Kulturális ünnepségek központja, területi jelentőségű; 20.000 fő egy alkalommal egy évben
9. Krásnahorská Dlhá Luka: Dinamikus idegenforgalom és nyári üdülés központja, országos és nemzetközi jelentőségű; 3.600 - 4.400 fő/nap
10. Lipovník-Soroska: Motoros turisztika bázisa, területi jelentőségű; 500 - 1.000 fő/nap

E/ Torna felső völgye

11. Hrusov: Vizi üdülés, vállalati és családi üdülés bázisa, helyi jelentőségű; 500 - 1.000 fő/nap
12. Silická-Jablanica: Ifjúsági, vállalati és családi üdülés és turisztika bázisa, területi jelentőségű; 600 - 1.000 fő/nap
13. Silicka: Természettudományos turisztika bázisa, területi jelentőségű; 100 - 2.000 fő/nap

F/ Cremosná patak völgye

14. Kováčová: Vállalati, ifjúsági és családi üdülés bázisa, területi jelentőségű; 600 - 900 fő/nap
15. Lucka: Családi és vállalati üdülés bázisa, helyi jelentőségű; 300 - 500 fő/nap
16. Borcka: Vállalati, családi és ifjúsági üdülés, valamint motoros turisztika bázisa, természettudományi és turisztikai bázis, területi jelentőségű; 600 - 1.000 fő/nap

G/ Zádiel

17. Szádelői-völgy: Átmenő látogatás és turisztika bázisa, területi és országos jelentőségű; 1.800 - 3.000 fő/nap
18. Zádiel: Dinamikus idegenforgalom, turisztika, hegymászás, természettudomány bázisa, országos és nemzetközi jelentőségű; 500 - 1.800 fő/nap
19. Turniansko-Podhradie: Dinamikus idegenforgalom, vízi üdülés és motoros turisztika központja, országos jelentőségű; 2.400 - 6.000 fő/nap
20. Hacava: Családi és vállalati üdülés és turisztika bázisa, területi jelentőségű; 400 - 1.000 fő/nap

H/ Tornai medence - - -

Fejlesztési lehetőségek 2000 után

E/ Torna felső völgye

21. Jablonov: Nyári üdülés, vízisportok és turisztika
komplex központja, országos jelentőségű.

/A napi látogatásra vonatkozó első adat az optimumot, a második a maximumot jelenti./

V. A MEGVALÓSÍTÁS I. ÜTEMÉNEK FELADATAI

A/ A VI. ÖTÉVES TERVBEN MEGVALÓSÍTANDÓ FELADATOK A MAGYAR TERÜLETRÉSZEN

A területrendezési koncepció két időtávlatra 1985. és 1995.

Utóbbi időpont a népgazdasági tervezés hosszútávú tervidőszakával, előbbi Magyarországon a VI. ötéves tervvel egyezik.

A térség magyarországi részén átlagos időnyapon jelenleg megforduló idegenforgalmi-üdülónépesség a koncepció szerint hosszútávban kétszeresére emelkedik, s 20.000 fő nagyságrendet ér el.

A tervidőszak első részében /1985-ig/ defenzív jellegű fejlesztés biztosítható, a megvalósítandó létesítmények a jelenlegi kedvezőtlen helyzet felszámolására irányulnak, s létszámmövelő idegenforgalmi létesítmények /új barlangszakaszok megnyitása, vízparti létesítmények, stb./ csak a hosszútávú időszak második részében valósíthatók meg reálisan.

A barlangrendszer közvetlen károsításának elhárítása érdekében:

- Aggtelek község közműves vízzel ellátott, ezért még az első ütemben a csatornahálózatot ki kell építeni.

/A tisztított szennyvizek elhelyezésére a jelenlegi megoldás alkalmatlan /a Bábalyuk - víznyelőn a karsztvízbe - engedés megengedhetetlen/, így egyedüli megoldás a Jósua-patakba való vezetés/

- Jósuaforrás község csatornahálózatát ki kell építeni, a Tengorszem szálló és egyéb kiszolgáló létesítmények szennyvizeit is ebbe a hálózatba vezetni.

- A Vörös-tó létesítmények /lásd: továbbiakban/ szennyvizeit a jósuaforrás szennyvitztisztítótelepre kell vezetni.

- A domboi turistaközpont valamint Kecovo község szennyvizei is ebbe a hálózatba kötendők be.

- A fenti szennyvizek tisztítására a Jósua patak mellett Jósuaforrás alatt szennyvitztisztító telepet kell építeni.

A barlangrendszer közvetlen károsodását okozzák a víznyelők közvetlen vizgyűjtőterületein folytatott intenzív mezőgazdasági művelés következtében barlangba mosódó talaj, illetve vegyi anyagok. Elsősorban a Kis Baradla, Acheron, Zombor-lyuk, Bába-lyuk, kisebb mértékben a Nagy Ravasz-lyuk víznyelők környékén összpontosul a szennyezés. Ezekben a viszonylag kicsi terjedésű területeken meg kell szüntetni a szántóföldi művelést, a vegyszerfelhasználást és tartós növényboritottságot biztosító erdőt, ill. gyepterületet kell telepíteni, illetve létesíteni.

Az idegenforgalom jelenlegi aránytalan megoszlásának kiküszöbölése érdekében:

- Az idegenforgalmi szállásférőhelyek növelésére arányosabb elosztására I. ütemben a Tengerszem-tó és az autóparkoló közötti területen átmenetileg faházak felállítása /40 fh/ szükséges, melyek később megszüntetendők a Kopolya-völgyi camping megvalósításával. Előbbi létesítmény elhelyezésére rendelkezésre álló terület 10 faháznál több építmény elhelyezésére még átmenetileg is alkalmatlan.

- Aggtelek- Jósvalfó szűkebb térsége turisztikai jellegű szállásférőhelyigényének hatékony kielégítését szolgálja az I. ütemben megépítendő 300 fh-es camping /Kopolya-völgy/.

- Ugyancsak az aggteleki barlangbejárat túlszűfoltóságának csökkentése érdekében fejlesztendő a Vörös-tói bejárat környéke. A barlangbejárat közvetlen közelségében idegenforgalmi iroda /jegyekezelés, tájékoztatás/, vendéglátóegység, továbbá parkolóhelybővítés szükséges. Az említett magasépítmények egy egységben, tájbaillő módon alakítandók ki.

A további parkolóhelyek 2-3 kisebb egységben a terep megbontása nélkül építendők meg.

Fenti idegenforgalmi létesítmények teljeskörű megvalósításának feltétele a korábbiakban említett szennyvízelvezető és tisztítórendszer megépítése.

/A koncepcióban szereplő Galyaságon átvezető - Perkupát Aggtelek- Jósvalfó térségével összekötő út megépítése jelentős szerepet tölt be az idegenforgalom arányosabb elosztásában. Ezen túlmenően további fejlesztést megalapozó beruházásnak is tekinthető./

Beszámoltatásokat tartalmazó egyéb kirándulócélpontok fejlesztése érdekében:

- Szelce-pusztán, több egységben, a távlati kapacitást is figyelembevéve 300 fős erdei autóparkoló létesítendő, a parkerdő a Ménés-patak völgye irányába fejlesztendő tovább, s ugyancsak e térségben vadaskert is létesítendő.

Az esetenként jelentkező kereskedelmi és vendéglátási igények mozgóbüfével elégíthetők ki.

A parkerdői létesítmény intenzív fenntartást igényel.

Szükséges a jelenlegi szelce-pusztai alsórendű ut korszerűsítése, szélesítése, burkolatmegerősítése.

- Javasolt a Tornakápolna-i bekötőút kiépítése, a település előtti szép kilátású helyen autóparkolóhely építése, a Tornakápolna-i festett kazettás mennyezetű műemlék-jellegű templom idegenforgalmi bemutatásra való helyreállítása, közkifolyós kut létesítése.

- A tágabb térséget megismerni szándékozó autósturisták fogadása érdekében szükséges a területen található műemléktemplomok /Tornaszentandrás, Szalonná/, és a tornanádaskai park előtt autóparkolóhelyek kialakítása, közeliükben büfék létesítése, a vendéglátóhelyek felújítása.

A további fejlesztés megalapozása érdekében:

- A 2603-as út és Égerszög közötti összekötő utszakasz megépítése, mely Perkupát a Galyaságon át összeköti Aggtelek- Jósvalfó térségével és felértékelte a Szőlőszárd, Teresztenye, Égerszög üdülőfaluként javasolt települések jobb közúti, illetve idegenforgalmi kapcsolatának, a Szabadság-barlang környéki erdei üdülőbázis, az idegenforgalmi hasznosításra javasolt Bóke-barlang közúti kapcsolata megteremtésének, a Rét-pataki

tározó mellé javasolt táborozóközpont és a Baradla-barlang összekötésének, s egy belső idegenforgalmi kört megvalósulásának.

- A Rakacai-tározó mellett létesült és a továbbiakban is fejlesztendő üdülési létesítmények vizellátása érdekében a Meszes- Szalonna-i vizellátó hálózat összekapcsolása szükséges az északborsodi regionális rendszerrel. A szükséges vezetéket 1985-ig meg kell építeni. Fenti létesítmények szennyvizeinek tisztítására szennyvitztisztítótelepet kell építeni, a tisztított szennyvizek befogadója a Bódva lehet.

- Rakaca-patak tározó feletti szakasza, illetve a tározó minden koncentrált és diffúz /elsősorban mezőgazdasági eredetű/ szennyeződéstől mentesítendő. Fenti igény betartása feltétele a tó fürdésre való hasznosíthatóságának.

- A felszíni bányászati tevékenység korlátozása, illetve folyamatos felszámolása szükséges tájvédelmi okokból különös tekintettel a Telekes patak völgyére.

Egyéb /épitményfelújítás - kihasználás, illetve intézkedés jellegű/ feladatok:

- Az aggteleki Cseppkő Szálló felújítandó, az eredetileg önkiszolgáló étteremnek tervezett /jelenleg bárként működő/ helyiség rendeltetésének megfelelő üzemeltetése szükséges /a szálloda terrasza bár céljára kiképezhető/.

Az aggteleki Barlang Szállóban létesített kiállítás elhelyezése a színvonalas kialakítás mellett sem tekinthető véglegesnek, új e célra alkalmas építmény kijelölése, a létesítmény áttelepítése és muzeummá fejlesztése indokolt.

- Jósvalón a Tengerszem-tóhoz kapcsolódó létesítmények, a tó gátrendszere, fürdőmedence, s a körülötte lévő építmények állaga leromlott, felújítandók./A rendezés előfeltétele a területek tulajdonjogi rendezése./

- A magyar-csehszlovák együttműködés keretében az Aggtelek-Domica határátkelőhely nemzetközivé minősítése szükséges, s a meglévő létesítmény fenti célnak megfelelő átalakítása.

A területrendezési koncepcióban megjelölt feladatok pontos meghatározása, illetve összehangolása érdekében a következő rendezési tervek, tervtanulmányok elkészítése szükséges:

1. Aggtelek- Jósvalfó- Égerszög településcsoport rendezési terve.
/Fenti terven belül^a Dlhá Ves- Domica- Kecovo- Aggtelek- Jósvalfó térségi szennyvízelvezető, illetve tisztítórendszer terve./
2. Jósvalfó, Égerszög, Teresztenye, Szőlősdaró, Varbóc, Tornakápolna üdülőfaluvá fejlesztésének tanulmányterve, intézkedési terv az elnéptelenedő falvak életbentartására.
3. A 2603-as ut és Égerszög közötti összekötő utszakasz tanulmányterve, /összhangban az 1.pontban szereplő tervvel/.
4. A Rakacai-tó körüli üdülőterület részletes rendezési tervének módosítása,
5. A Rótpataki tározó és a mellette javasolt táborozóközpont tanulmányterve,
6. A Szelce-pusztai parkerdő és vadaskert tanulmányterve,
7. Az aggteleki tájvédelmi körzet tájrendezési terve, a felszíni idegenforgalmi létesítményekkel együtt,
8. Az idegenforgalomra kiépített, illetve kiépítendő barlangokra vonatkozó tervek. /összhangban az 1. és 7. pontban foglaltakkal/.

B/ A VII. ÖTÉVES TERVEN MEGVALÓSÍTHATÓ FELADATOK A SZLOVÁK TERÜLETRÉSZEN

A terület megfelelő funkcióit jelentős mértékben befolyásoló igen sürgős problémák megoldásának biztosítására irányuló intézkedésekhez a következő időszakban /a következő öt éves tervben/ a határ mindkét oldalán az időbeli és területi intézkedések összhangja szükséges. Ezért az alábbi főbb feladatok és ezek megoldására vonatkozó alapvető követelmények szakaszos kidolgozása szükséges, figyelembe véve a területen a környezetvédelemmel és az üdülés fejlesztésével kapcsolatos konfliktusok megszüntetését a VII. Öt éves terv időszakában.

A területen a környezet állapotát elsősorban a talaj mezőgazdasági hasznosítása befolyásolja. Tekintettel a jelenlegi helyzetre, a feladatok céljaival összhangban a harmonikus fejlesztés érdekében meg kell oldani az alábbi problémákat:

a talajjal kapcsolatban:

- a mezőgazdasági termelés területi szerveivel összhangban meg kell határozni a tervezési területen az egyes kulturák termesztésének mértékét,
- a területvédelem szempontjából tervezett változások keretében Domica térségében mintegy 120 ha szántó területet az erdőgazdaságnak kell átadni, a természetvédelem érdekében rendezni kell a legelő határait, valamint a szántóterület és a tartósan füves térségek határait is a Szilicei-fennsíkon, Erhov, Kecovo és S.Brezova körüli karszterületen.

a növénytermesztés terén:

- meg kell változtatni a növénytermesztéseket Domica térség területén, valamint a terméketlen talajokon, különösen a karsztos töbrök területén /Silica, S.Brezova, Erhov, Kecovo területén/,

az állattenyésztés terén:

- tekintettel a környezetvédelemre és az állattenyésztés területi szervezetre ki kell dolgozni az állattenyésztési létesítmények telepítésének tanulmányát a tervezési területen,

a talajművelés és a talajjavítás terén:

- agrokémiai, hidrokémiai és erózió elleni rekultiváció.

A vízháztartás és a talajszerkezet megjavítása, valamint a talaj potenciális termőképességének fokozása céljából a fenti irányú beavatkozásokat csak olyan területeken lehet elvégezni, ahol megvannak a lehetőségek a rendszeres művelésre a termelés követelményeinek megfelelően. Ezzel összefüggésben meg kell szüntetni minden további beavatkozást a karszt jellegű talajokon /azaz Silica, S.Brezova, Domico, Kecovo, Hrusov stb. területe/, valamint a terméketlen területekhez csatlakozó közvetlen területeken is.

A természetvédelem szempontjából a kutatással együttműködve ki kell dolgozni a trágyázás módozatait a természet- és vízvédelmi területeken.

Az erdők részarányát, a cél-erdők kijelölését, valamint a gyepgazdálkodást - a terület jellegétől /profiljától/ függően - önálló erdőgazdálkodási irányelvek kidolgozásával kell biztosítani.

A tervezési területről a szennyvizek elvezetése és ártalmatlanítása céljából rendkívül időszerű:

- a csatornahálózat kiépítése Kecovo település és üdülő központ részére. A szennyvizek elvezetését és tisztítását a magyar területen javasoljuk megoldani.

- csatornarendszer kialakítása a Domico-i idegenforgalmi bázis részére, vagy az egész Dlha Ves település részére, amennyiben a magyar fél részéről felajánlott 200 m³/nap kapacitás erre elegendő. A csatorna elvezetését a magyar területen létesített szennyvitzisztító teleppel javasoljuk megoldani. Tekintettel a terület bonyolult domborzati viszonyaira, ezen koncepciót részletesebb tanulmány formájában kell kidolgozni:

A szennyvizeknek csehszlovák területről magyar területre való elvezetésének tervezete a magyar területrésze készített tervvel összhangban van.

A legfontosabb befogadó a Sajó /Slana/ folyó Bohunovo-ig van rendezve. Az 1972, 1974 és 1976. évi árvizek rámutattak a folyómeder nem kielégítő kapacitására, ami megkívánja a folyómeder részbeni rekonstrukcióját, ill. a lefolyás szabályozását mesterséges visszatartó tározók segítségével.

Jelenleg szabályozási munkák folynak a folyón Buhunovo - Plesivec és Roznava - Nadabula szakaszokon. 1979-ben tervezték megkezdeni a Plesivec-Roznava szakasz rendezését, úgy, hogy ezen építkezés befejezése után /a VII. ötéves tervben/ a terület biztosítva lesz a Sajó folyó nagy árvizeivel szemben, az államhatár - Roznava szakaszon.

Az állami vizgazdálkodási terv értelmében az 1985. évig tározót terveznek építeni a Sajón - Bohunovonál.

A Sajó árterületének a nagy árvizektől való védelmét a Garam, Ipoly, Sajó és a Bódva folyók szabályozásának tanulmánya szerint kívánják megoldani, ezáltal csökkenteni lehet az árvizek maximális szintjét. Ezen tanulmány szerint Slavec felett árvíz visszatartó tározót kívánnak létesíteni, ezért a területet a koncepció már tartalmazza.

A területen a döntő ipari tevékenység fejlődése az egyes tárcák távlati célkitűzésein alapul. Ezek a célkitűzések - tekintettel a termelési tevékenységnek a környezetre gyakorolt káros hatására, - ellentétben vannak a terület hasznosításának irányelveivel, továbbá ezt a területet védetté is nyilvánították. Ezért javasoljuk, hogy a területre önálló tanulmány készüljön, amely meghatározza a scounder szektor fejlesztését a terület egyéb funkcióival összhangban.

A tervezési területen haladnak keresztül a táv- és tranzit gázvezetékek, amelyek száma az 1985. évig a következőképpen bővül:

- Barátság gázvezeték, 700 mm keresztmetszet, 5,5 MPa nyomás,
- Transgáz I. és II. gázvezetékek, 2 x 1200 mm keresztmetszet, 7,5 MPa nyomás,
- Konzorcium gázvezeték, 1200 mm keresztmetszet, 7,5 MPa nyomás.

Az 1985. év utáni távlat még nem ismeretes, azonban nem zárható ki, hogy az adott területen még további gázvezetékeket is fognak lefektetni.

A nagynyomású /2,5 MPa/ elosztó gázvezetékek Ardovo térségében vannak a Barátság gázvezetésekre csatlakoztatva.

A gázvezetékeknek a védett területen való elhelyezését az illetékes kormányzatszerveknek kell egyeztetni úgy, hogy a természetes környezet károsítása minimális legyen.

Jablonov nad Turnou-i tranzit gázvezeték kompresszor-állomásból származó hulladékot mezőgazdasági célokra javasoljuk felhasználni.

A karszterületet és a távlati víztározókat biztosítani kell a nyersolaj elszivárgásának veszélyével szemben. Ezért mielőbb meg kell valósítani a meglévő gázvezetékek különleges védelmét, éspedig konkrét, üzembiztonságot szavatoló intézkedésekkel, valamint az üzemeltetés és karbantartás különleges módjainak alkalmazásával.

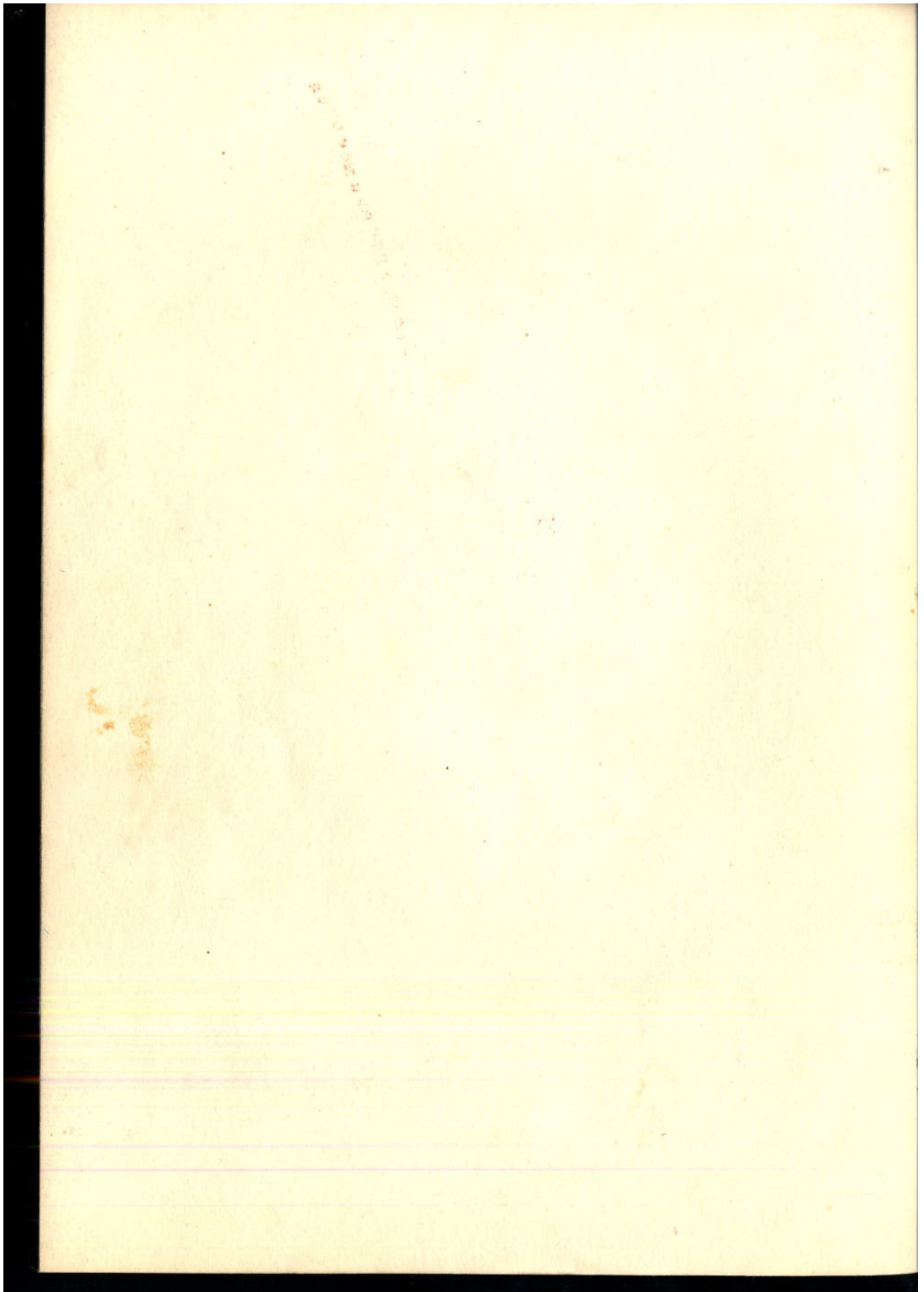
Tekintettel a II/587 számú főközlekedési út funkciójára és a magyarországi határátkelőhely nemzetközi átkelő állomássá történő átsorolására, szükséges ezen határátkelőhely átépítése. Az utvonalat a Domica és Dlhá Ves településeken kívül javasoljuk vezetni. A Domica-i határátkelőhelyet javasoljuk nemzetközi jelentőségű határátkelőhellyé átminősíteni.

Az üdülő zóna fejlődése irányításának elvei:

A Domica - Aggtelek területi egység magyar oldalán az üdülő zóna fejlesztésének irányítása céljából a VII. ötéves tervben főleg az alábbi elveket javasoljuk megvalósítani:

- Mielőbb ki kell dolgozni a részletes rendezési terveket a legfontosabb központok és települések, azaz Domica, Plesivec, Gombasek, Krásna Horka, Krásnahorská Dlhá Luka, Zádíel és Turnánske Podhradie részére, figyelembe véve akkor a jelen koncepciót.

- Meg kell oldani a Gombaszögt-barlang gyógyászati célokra való hasznosításának problémáját, és szakértői vizsgálat alapján javaslatot kell kidolgozni az ásványi nyersanyagok fejtésével és feldolgozásával kapcsolatos negatív hatások megszüntetése céljából.
- Ki kell dolgozni a néprajzi ünnepeknek Gombasekről Plesivecre, vagy pedig más megfelelő területre való áthelyezésének szempontjait és így biztosítani kell az új területek és létesítmények kiépítését ezen ünnepek megvalósításához.
- Tanulmányokat és megfelelő műszaki-gazdasági elemzéseket kell kidolgozni többcélu víztározók építésére a javasolt üdülőközpontokban és bázisokban, különösen Krásna hora, Dlhá Luka-n és Turnianske Podhradie-n.
- Ki kell dolgozni a javasolt tudományos-turisztikai utvonalak koncepcióját, biztosítani kell ezek fokozatos kiépítését csehszlovák és magyar oldalon. Meg kell oldani felhasználóik szervezeti kérdéseit, beleértve a határátkelőhelyeket és a már említett területeket.
- Komplex módon kell kiépíteni a belépő térséget a Domica-i barlangrendszernél.

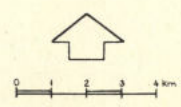

AGGTELEK – DOMICA TÉRSÉGE ÜDÜLŐTERÜLET RENDEZÉSI TERVE

EGYEZTETETT KONCEPCIÓ A MO.-I TÉRFÉLRE

JELMAGYARÁZAT

- Országhatár
- ⊗ Nemzetközi határelőnély
- ⊗ Nemzetközi határelőnély
- Ukuldkörzet határa
- Erdő
- Meglévő tározó
- Tervezett tározó
- Tározási lehetőség
- Időgenforgalmi aktív út-vonal (Részlelátat)
- Időgenforgalmi aktív út-vonal (udulóforg.)
- Tervezett útvezető
- Időgenforgalmi aktív vonal
- Időgenforgalmi vonalpont
- Ifjúsági tábor-udulás
- Gyógyudulás
- Üdülés bánya
- Jav. udulófalu
- Természeti-járó központ
- Nemzetközi j. kiútó
- Autós túrák bázaai
- Parkerdő
- Strand
- Camping
- Egyéb időgenforgalmi vonalpont
- Kastélypark
- Műemléktemplom
- Éstremes barlang
- Műemléktemplom
- Béke barlang
- Műemléktemplom
- Népi műemlék
- Távédelmi körzet határa OKT (szep)
- Távédelmi körzet határa VATT (szep)

A	GALVÁCS	B	BECSKEHÁ
B	BECSKEHÁ	C	BECSKEHÁ
C	BECSKEHÁ	D	BECSKEHÁ
D	BECSKEHÁ	E	BECSKEHÁ
E	BECSKEHÁ	F	BECSKEHÁ

Bevezetés

Aggtelek-Domica térségének üdülőtérület rendezési tervtanulmánya az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium Területrendezési és fejlesztési Főosztálya megbízása alapján készül a VÁTI-ban.

A terv időtávlata 1995.

A munkának különleges jelentőséget ad az a tény, hogy a tervműveletek az országhatár mindkét oldalán egyidőben, összehangolva folynak. A közös összehangolt munkát a Magyar-Csehszlovák Gazdasági és Tudományos Műszaki Együttműködési Vegyesbizottság Területfejlesztési Állandó Munkabizottsága folyamatosan figyelemmel kíséri, a megbízásokat a fenti bizottság kezdeményezte.

A Csehszlovák Szocialista Köztársaságban a terveket az URBION /Pozsony/ beszercebányai irodája készíti.

A munka közös tematika alapján készül.

A tervműveletek első szakaszában mindkét oldalon elkészültek és megfelelő egyeztetések után dokumentálásra kerültek, a vizsgálatok 1977. október 31.é.h. majd sor került a vizsgálati eredmények egyeztetésére és a közös problémák megfogalmazására.

A koncepció-elsősorban a közös problémák jelentő - főbb problémakörének egyeztetése 1978. május hónapban megtörtént, az 1978. augusztus 31-i határidőre készítendő tervtanulmány egyeztetésére július végén kerül sor.

A vizsgálat során megállapítható volt, hogy a térségre készülő közös munka céljának meghatározása helyes volt. A közös munka célja a határ két oldalán elterülő, egy természeti egységet alkotó ^{terület} vidék és barlangrendszer közös természetvédelmi problémáinak megoldása, az üdülés-idegenforgalom fejlesztése az adott természeti gazdasági lehetőségek keretei között.

A térség fő megoldandó problémái a kis területen koncentráltan jelentkező idegenforgalom, a táj- és természetvédelmének megoldatlan kérdései jelentik: nagy és egyre fokozódó egyoldalú igénybevétel terheli hatánk legjelentősebb, nemzetközi mértékkel mérve is jelentős barlangrendszerét.

A Miskolci agglomeráció térségében fokozódó mértékű üdülési igény mutatkozik, melynek egy része a területet is érinti. Részünkről kihasználatlanok a szlovák oldalon lévő kulturális természeti értékek.

A karszterület rendkívül érzékenyen reagál a vizgazdálkodási, vízminőségvédelmi, eríziós problémákra, mind a felszíni, mind a felszín alatti vizekben megengedhetetlen szennyezések jelentek meg.

A karsztvíz vízminőségének kapcsolatos kérdések a két ország közös, összehangolt intézkedését követelik meg. A térségben a szennyvíz kezelése nem megoldott.

A fenti nagyvonalakban vázolt problémákhoz számos, korántsem elhanyagolható kérdéskör kapcsolódik, illetve kapcsolható melyek komplex feloldására kíván javaslatot tenni a koncepció.

1. Területrendezési összefoglaló

A terület kiterjedése:

A területrendezési terv vizsgálati szakasza az edelényi járás északi részére 33 települést magábanfoglaló, mintegy 55.000 ha-nyi területre készült.

A vizsgálat eredményei alapján a koncepció fenti területet mintegy kétharmadára leszűkítette. Előbbiek alapján az un. Aggteleki üdülőkörzet 21 települést foglal magába, s összterülete nem haladja meg a 30.000 ha-t. A térséghez északon közvetlenül kapcsolódik a vele egy természeti egységet alkotó Gömör-Tornai karsztvidék szlovákiai része.

A területrendezési koncepció által lehatárolt területen kívül-eső helyek, úgy tájvédelem, mint idegenforgalom vonatkozásában figyelemreméltók ugyan, de sem üdülés- idegenforgalom tekintetében, sem tájvédelem szempontjából nem mutatnak olyan szoros egymásrautaltságot, hogy a területrendezés későbbi következményei további 20- 25.000 ha-ra kiterjedő területet is involválnak.

Megoldandó problémák:

A vizsgálat eredményeként egyértelművé vált, hogy a jelenlegi idegenforgalmi és környezetvédelmi problémák Aggtelek- Jászvafő közvetlen térségében ^{kapcsolat} összpontosultak, s a Baradla barlang magyarországi és szlovákiai szakaszát érintik. Megállapítható, hogy a Baradla barlangrendszert s a vidék karsztvízkészletét közvetlen károsodás veszélyezteti. Az aggteleki barlangbejárat egyoldalú igénybevétele miatt sűrűn indított látogatócsoportok a barlang ~~körül~~ ^{ál} folyamatos megvilágítást igénylik, mely a cseppkőképződmények algásodása miatt helyreállíthatatlan károkat okozhat. Idegenforgalmi vonatkozása, hogy részben a nagy csoportok, részben pedig a csoportok sűrű indítása miatt a "cseppkővilág" megismerésének élvezhetősége csökken.

Előbbi tényhez hozzátartozik, hogy a Baradla barlang másik két bejáratának, a Vöröstői-, illetve Jószaíói bejáratának aránytalanul kisebb a látogatottsága.

Elsősorban az aggteleki idegenforgalmi központ az idényben nagy számban érkező látogatók miatt olyan idegenforgalmi létesítmények építését igényelte, már korábban, melynek ^{vel} sem műszaki-, esztétikai kialakítása, sem közművesítése nem megfelelő. A szennyvizek viznyelőbe vezetése karsztvidéken megengedhetetlen /Bábalyuk /, s ugyancsak káros a felszíni kis vízgyűjtőrendszerek megbolygatása. *helyesre kellene*

idény
Az un. nyílt karszton épült települések meglévő idegenforgalmi létesítmények szennyvizelvezetése és tisztítása alapvető kérdés. Részben a barlangrendszerek idegenforgalmi hasznosítása, részben pedig a felszín alatti vízkészletek szennyezése miatt káros a felszíni viznyelők környékének szántóként való hasznosítása. A talajfelszín "érdességét" biztosító növényzet hiánya miatt nagy intenzitású *szűk* csapadékhullás esetén a barlangjáratokat érviz borítja, nagymennyiségű *szűk* kordalék bemosásával feliszapolja. Az 1 millió /Domica 197/ korona nagyságrendű károk mellett előbbi felszíni mezőgazdasági területekről közvetlenül és talajrézszececskékhöz adszorbeálódva vegyszerek kerülnek a felszín alatti karsztvizekbe.

Igen nagymértékű károsodást jelent a karsztvidék ásványkészletének felszíni bányászattal való kiterjedt hasznosítása, mely korlátozás helyenként elsődleges feladatot.

A cseppkőbarlang és környéke országos- és nemzetközi idegenforgalmi jelentősége, valamint diákturizmusban betöltött kiemelt szerepe mellett a miskolci agglomeráció közeli üdülőkörzetei közé tartozik, s így annak hétvégi kirándulóforgalma is terheli. Fenti igényeket jelenleg sem szállásférőhely, sem vendéglátási kapacitás tekintetében ~~sem~~ tudja a terület kielégíteni. Külön nehézséget okoz az elsősorban aggteleki barlangbejárat térségébe érkező vendégek barlanglátogatáson kívüli idejének hasznos elöltése, a felszíni karsztjelenségek károsításának kiküszöbölése.

Területrendezési javaslat

A területrendezési koncepció a fent megjelölt problémák megoldására irányul, s figyelembe veszi a vizsgálat alapján feltárt további idegenforgalmi- üdülési lehetőségeket, valamint a környezet-, táj- és természetvédelem egyéb kapcsolódási pontjait.

A koncepció létszámadatait /idegenforgalmi- üdülő-népesség/ tekintve a terület teherbíróképességét alapvetően meghatározó barlangok fogadóképességéből, egyéb tartózkodási lehetőségekből, valamint a különböző időtávlatban /1985, 1995/ várható idegenforgalmi üdülési igények megbecsüléséből indult ki.

Az üdülési- idegenforgalmi adottságok alapján /figyelembe véve a barlangok egyidejű befogadóképességét, a naponta indítható csoportok számát és egyéb adottságokat/ a lehatárolt térség idénynapi idegenforgalmi- üdülési létszáma 20.000 főre tehető, mely 50 %-a a miskolci agglomerációból származó kirándulónépességéből, 42,5 %-a közeli és távolabbi országrészből, 5 %-a Szlovákiából, 2,5 %-a egyéb külföldi országból érkezőkből adódik.

A tervezés során bizonyítottá vált, hogy Aggtelek- Jószafeő közvetlen térségében az adottságok károsodása nélkül mindössze napi 5.000 fő idegenforgalmi- üdülési létszám fogadható, a további /teherbíróképesség szerint "óvatosan" becsült/ 15.000 fő részére egyéb lehetőségeket kell feltárni.

Ugyancsak sajátos rendezési szempont az összlétszámhoz viszonyítottan magas, várhatóan gépkocsival érkező hétvégi városi kirándulónépesség /miskolci agglomeráció/ igényének kielégítése.

A koncepció 6 funkcionális területi egységet /A - F övezet/ jelöl meg, ahol az egymást zavaró, illetve környezetet eltérő mértékben károsító idegenforgalmi- üdülési funkciók lehetőség szerint különválnak.

A térség idegenforgalmi feltárása arra törekszik, hogy egyben a környezet aktív védelmét is szolgálja.

A korábban megjelölt problémák megoldására a koncepció az alábbi rendezési javaslatot adja:

1. Az idegenforgalom jobb területi megoszlása érdekében

- új idegenforgalmi feltáróúttal, Jósvaló és Szimpetri között telepített campinggel részben alternatív lehetőséget nyújt a Baradla különböző bejáratainak igénybevételére, részben kedvező helyzetbe hozza a jelenleg kevésbé látogatott barlangbejáratoakat,
- további idegenforgalmi adottságok bekapcsolásával /parkerdő Szelcepusztán, néprajzi jellegű kirándulócélpont Tornakápolnán, további barlangok, műemlékek, Rakacai tó melletti strandolási lehetőség/ elvonja az idegenforgalmat Aggtelek- Jósvaló közvetlen térségéből,
- a Rét-pataki tározó megépítése után javasolt táborozóközpont létesítése után az iskolai és egyéb ifjúsági turizmus szabályozhatóvá válik, s csak rövid ideig terheli Aggtelek- Jósvaló közvetlen térségét,
- a gyalogos turizmus a területet részben gépkocsival megközelítő természetjárók számára Szögliget település közelében turista bázist jelöl ki.

2. A tartós üdülés- gyógyüdülés lehetőségének megteremtésére üdülőbázist jelöl meg a Rakacai tó mellett, illetve a Szabadságbarlang környékén, gyógyszanatórium elhelyezésére tesz javaslatot Jósvalón a Béke-barlang közelében.

3. Sajátos üdülési lehetőségeként jelöli meg a koncepció Jósvaló, Tornakápolna, Tereszténye, Égerszög, Szőlőszárd, Várbóc üdülőfaluk fejlesztését.

vt vll

4. Az országhatár két oldalán elhelyezkedő idegenforgalmi területek közötti jobb együttműködés lehetőségét teremti meg a turisztikai célpontok jó feltárása /idegenforgalom mobilizálása/, eseretábo-rozás, illetve üdülés lehetőségét a Rót-pataki tározó mellett ja-vasolt táborozó központ.

A térség nemzetközi idegenforgalomba kapcsolódását szolgálja az Aggtelek- Donica határátkelőhely nemzetközivé minősítése.

5. A Gömör-Tarna... karszt védelmére Szlovákia hasonló jellegű védett területeihez osatlakozóan két egységben mintegy 20.000 ha kiterje-désű tájvédelmi körzetet jelöl ki.

A kisebb kiterjedésű un. Szalonnai karszt önálló egységet alkot.

6. A lehatárolt tájvédelmi körzeten belül elsősorban a víznyelők kör-nyékén, emellett az érzékeny természeti képződmények területein fokozott védelmet javasol.

7. A környezetvédelmi koncepció megoldást javasol a legfontosabb Aggtelek- Josvafő térségi szennyvizek elvezetésére és tisztítására, valamint az erózióveszély elhárítására.

A koncepció megvalósítása

A területrendezési koncepció két időtávlata a szlovák tervezéssel össz-hangban 1985, illetve 1995.

Az első időszak egybeesik a következő VI. ötéves tervvel, tehát annak fejlesztési feladatai között kell szerepelnie.

A fejlesztés első időtávlataiban a legsürgetőbb, károsodással járó jelen-ségek megszüntetését, illetve mérséklését kell megoldani.

Elsődleges feladat a Baradla aggteleki szakasz aránytalan terhelésének feloldása /a kirándulóforgalom részbeni elterelése/, a barlangot közvet-lenül károsító szennyezések kiküszöbölése /Aggtelek- Josvafő térségi szennyvizelvezető és tisztítórendszer megépítésének elkezdése/, valamint az üdülőfaluként megjelölt települések teljes elnéptelenedésének meg-akadályozása.

2. Táj-, természet- és környezetvédelem:

A koncepció által felölelt terület nagy része karsztvidék, amelyen a világhírű geológiai értékeken /barlangok, felszíni karsztjelenségek/ kívül növénytani ritkaságok is védelmet igényelnek. Jelentős értéket képviselnek a régészeti és építészeti emlékek /romok, műemlék templomok és épületek/ is, melyek a terület idegenforgalmi és üdülési vonzóerejét növelik.

A fenti tényezők alapján a területet az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal 1978. októberében tájvédelmi körzetté kívánja nyilvántartani.

A Hivatallal történt egyeztetés alapján néhány természeti érték /Telekosi-völgy, Imolai-víznyelő, Szalonnai karszt/ és üdülési fejlesztés /Égerszeg, Szőlósardó, Teresztenye, Tornakápolna üdülőfaló, tervezett Rét-pataki tározó/ alapján a tájvédelmi körzet határának módosítását javasoljuk /a Táj-, természet- és környezetvédelem c. térképen ezt a javasolt határt tüntettük fel/. A tájvédelmi körzet így mintegy 18.000 ha területet ölelne fel.

A jelenlegi természetvédelmi területek /Baradla, Béke-barlang, Vass Imre-barlang, Szabadság-barlang felszíni területe, Tornanádaskai park/ megszűnnek és a tájvédelmi körzet keretében kapnak védelmet.

A tájvédelmi körzeten belül néhány terület táj-, természet- és környezetvédelmi szempontból fokozott védelmet igényel. Ezek közül a növénytani ritkaságok védelmét a nagytömegű látogatás kizárásával kell biztosítani /kakasmandikó, Haragistya-Nagyoldal, ikrás fogasir, Kecső- és Ménes-völgy, tornai vértó, Alsó-hegy, osztrák pufóka, Nagyoldal, szlovák kőkörösin./

A fokozott védelmet igénylő területek másik csoportjánál a feladat komplex: egyrészt egyedülálló idegenforgalmi értékeiknél fogva biztosítani a kulturált látogathatóságot, ugyanakkor gondosan őrködni afelett, hogy az idegenforgalom, az ezzel kapcsolatos létesítmények minimális beavatkozást jelentsenek a természetes állapotba. Ebbe a csoportba elsősorban

az idegenforgalomra, gyógyászatra hasznosított, vagy a távlatban hasznosításra tervezett barlangok tartoznak, ahol különleges figyelmet kell fordítani a kiépítés, világítás megoldására. A barlangok felszíni környezetében egyrészt az idegenforgalmi létesítmények /szálloda, camping, étterem, büfé, autóparkoló, stb./ fejlesztését bizonyos korlátok között kell tartani, s csak megfontolt mértékű, tájbailló létesítményeket szabad megvalósítani. Koncepciónk üdülési, idegenforgalmi fejezete ezeknek a szempontoknak a figyelembevételével készült.

A barlangok felszíni területén - mivel a karsztforrásokat tápláló felszín alatti vízvezetőrendszerek vízgyűjtőterületeivel esik egybe - különös gondot kell fordítani a vízminőségvédelemre. A terület településöknek, idegenforgalmi, üdülési létesítményeinek szennyvizét össze kell gyűjteni és tisztítás után a felszíni karszterületen kívüli felszíni befogadóba vezetni. Karsztvízbe még tisztítás után sem vezethető szennyvíz! Ennek megoldását a "Vízgazdálkodás, közművesítés". o. fejezet tárgyalja részletesen.

A fentiek alapján fokozott védelmet igénylő területként kell kezelni a Telekes-völgyet, a Meteor-barlangot és felszíni területét, valamint éelszerűen a Baradla-, Béke-, Szabadság-, Vass Imre- és Kossuth-barlangot és azok felszíni vízgyűjtőterületét egybefüggő területtel. A Telekesi-völgy fokozott védelmét az indokolja, hogy a völgy jobb oldalát kísérő hegyoldal beleesik az OÉÁ Vaséro Művei rudabányai üzemegységeinek kohászati dolomitot kitermelő bányájának reménybeli területébe.

A terület erózióra hajlamos, aminek oka egyrészt a régebbi meg gondolatlan erdőirtás, a nem megfelelő helyeken folytatott szántóföldi művelés és a tervszerűtlen legeltetés. Az erózióvédelem - ami sok esetben egybe esik a karsztvízvédelemmel is - érdekében szükséges védelmi erdőket, művelési ágváltoztatást a Táj-, természet- és környezetvédelmi térkép tünteti fel.

A területen több kisebb és egy nagyobb bánya /zömmel mészkő és dolomit/ működik, valamennyi jelentős tájképromboló és belesik a megvalósuló tájvédelmi körzetbe. Ezeket meg kell szüntetni és rekultiválásukat megoldani.

A mészkőbányák közül az esztramosi marad meg népgazdasági érdekből addig, amíg a kb. 40 m vastagságú kohászati hasznosításra alkalmas kőzetréteg kitermelésre kerül. Utána rekultivációjáról gondoskodni kell! A perkupai anhidritbánya felszín alatt működik, a felszíni létesítmények kismértékű porszennyezését esőkkenteni kell.

A fokozódó idegenforgalom felveti a hulladékelhelyezés kérdését is. Alapelveként leszögezhető, hogy a keletkezett hulladékot össze kell gyűjteni és a karszterületen kívül - amennyiben földelési érdekeket is sért - a tervezési területen kívül kell elhelyezni.

Szóba jöhetnek itt a felhasználásra kerülő bányaterületek.

A szemét összegyűjtésénél gondoskodni kell az idegenforgalmilag erősen igénybevett létesítmények /parkolók, kempingek, barlangbejáratok stb./ környékén megfelelő számú hulladékgyűjtő elhelyezésére is.

A fenti sokrétű védelmi feladat végrehajtása, ellenőrzése, szervezése érdekében célszerűnek látszana, ha a terület tájvédelmi körzet helyett nemzeti parkká alakulna, melynek önálló szervezete, vezetése a terület sok problémát felvető védelmét hatékonyabban tudná megoldani.

3. Idegenforgalom-üdülés

A térségben várható idegenforgalmi- üdülési igények és az adottságok teherbíróképessége:

A tervezés időtávlátában /hosszútávú tervidőszak: 1995/ a jelenlegi idegenforgalmi- üdülési igények fokozódása várható. Az ország 23 kiemelt üdülőkörzetének egyike Aggtelek és környéke /távlátban a szlovákiai résszel való funkcionálás együttélése, egy üdülőtérületként való működése sem kizárt/.

A térség üdülési- idegenforgalmi adottságai jelenleg közismert látványosságainál jóval összetettebbek, s ennek megfelelően az üdülési- idegenforgalmi igénybevétel sokrétűsége várható. Sajátos helyzeti adottság a niskolci agglomeráció közelsége, mely miatt hétvégi kirándulótérületként való funkcionálása sem kerülhető el /lásd az 1. táblázat képvázlatot/.

A lehatárolt üdülőkörzeten belüli funkcionális tagolás és fejlesztés biztosíthatja, hogy a térség alapvető jellegét meghatározó természeti adottságok /karsztvidéki és karsztjelenségek/ kellőképpen érvényre jussanak.

A távolabbról érkezők /lásd Idegenforgalmi- üdülési tényezők összefüggés táblázat/ idegenforgalmi indítéka a sajátos természeti képződmények felkeresése /barlanglátogatás, természetjárás, honismereti táborozás/, míg a niskolci agglomeráció hétvégi kirándulónépesége a vízparti területeket és hosszabb- rövidebb idő eltöltésére alkalmas erdőterületeket is keresi.

A térség összefüggő erdős területei, a jelentős vízfelületű Rakocai tározó, a gazdasági kapcsolatból kieső csendes falvak, s a Békai gyógybarlang tartós üdülés- illetve gyógyüdülés lehetőségét is kínálja.

A térség idegenforgalmi- üdülési népségének meghatározásánál a barlangok fogadóképességét, s a vízfelületek teherbíróképességét tekintettük mértékadónak.

A barlangok jelenlegi látogatottsága, mint korábban már jeleztük, ma is gondot okoz, s környezetvédelmi problémákat vet fel, a Rakacai meglévő és rétpataki **tervezett** távozó pedig kiépítés esetén válhat tulsufolttá.

Tekintve, hogy az erdőterületnek önmagában regionális jelentőségen tulsutató vonzereje nincs **üdülönépesség** növelő hatásával nem számolhatunk a barlanglátogatók számának növekedése nélkül. Ez **utóbbi** pedig a **tervezetten** tul nem kívánatos.

Az adottságok teherbíróképességéből kiindulva a **térség** egyidejű idegenforgalmi- **üdülési** létszámát 10.000 főben határoztuk meg, mely a térségbe érkező és távozó kirándulók miatt idénynapon 20.000 fő idegenforgalmat jelenthet.

Fenti **üdülőlétszám** a területrendezési koncepció megvalósulása esetén az adottságoknak megfelelő arányban **oszlik** meg a táblázatban szereplő /lásd Idegenforgalmi- **üdülési** tényezők **összefüggései** c. táblázatot/ funkcionális területi egységek között.

A koncepció abból a feltételezésből indult ki, hogy az egyes területi egységek közötti **népesség-áramlás** kiegyenlíti egymást.

Az egyidejű idegenforgalmi- **üdülési** létszám idegenforgalmi tevékenység illetve cél szerinti bontása első megközelítve **meglepő** arányokat mutat. 35 %-kal tulsulyban van az **üdülési- és gyógyüdülönépesség**, s a legkisebb arányu a barlanglátogatók száma /két szélső eset/. Ez az adottságok egyidejű teherbíróképességével van összhangban, s csak a napi forgalomban oldódik fel.

Amíg első esetben napi stagnálásról van szó, addig **utóbbi** a területen jelentős mobil^x idegenforgalom következtében **megtízszereződik**.

x/ mobil idegenforgalom = a területen szórtan található kiránduló célpontok felé **jellemzően** **szegregálódó** **utózturista** /közelítendősi **erőforrás** igénybevételével/

A napi idegenforgalmi népesség feltételezésünk szerint közel 30 - 70 %-os arányban oszlik meg szállást igénylő tartós üdülő, ill. kiránduló és szállást nem igénylő kirándulók között.

Ez utóbbi szerint nagy szerepük van a szállást nem igénylő hétfégi kirándulóknak, melyek zömmel a miskolci agglomerációból, illetve közeli megyékből érkeznek nagyrészt egyéni gépjárművel /személygépkocsi, motorkerékpár/.

Fenti tömeges igény kedvező kielégítése miatt nem nagy kapacitású autósturista - bázisokat célszerű létesíteni /hasonló igényűnek tekinthetők az egy- két éjszakát térségben töltők is/, melyek változatos programmal lekötik, illetve elvonják a ma szinte kizárólagosan Aggtelek-Josvafő közvetlen térségébe érkezőket.

A legjelentősebb cseppköbarlangokat jelentő fő idegenforgalmi vonzópontok mellett egyéb kisebb kapacitású idegenforgalmi eseménypontok /egyéb barlangok, kastélypark, műemlékek, stb. feltárásával mobilizálható a kirándulóforgalom, hosszabb tartózkodásra /2 - 10 óra/ pedig a korábban említett autósturista-bázisok használhatók fel. Utóbbi célra a koncepció Szelce pusztán parkerdőt, a Rakacai-tónál parti strandot, Tornakápolnán panorámaút építést és néprajzi érdekességek megtekintésének lehetővételét jelöli meg. A természetjáró sport szerepe várhatóan megnő a térségben, hiszen az ország egyedülállóan érdekes területe, s legtöbbet éppen természetjáróknak nyújthat. Az egyidőben jelenlévő természetjárók várhatóan fele-fele arányban oszlanak meg környékből, illetve közeli országrészből, valamint távolból érkező többnyire szállást igénylők között. Ez utóbbi létszám egy része az általánosan vett turisztikai szintű szállásférőhelyek mellett /turisztikai szintű szálló, camping, fizetővendégszoba/ új turistaházat igényel a térségben, mely más idegenforgalmi célokat nem szolgál.

A térségben sajátos idegenforgalmi igényként jelentkezik az ország egyik legjellemzőbb tájának megismerését szolgáló diákturizmus.

A jelenleg 1- 2 éjszakát, sok esetben szállásférőhely hiányában néhány órát területen töltő tanulók barlanglátogatáson túlmenő, gyakrabban ezt megelőző idejének eltöltése megfelelő létesítmények hiányában gondot okoz. Fokozzák Aggtelek- Jósvaló közvetlen térségének zsúfoltságát, taposással a karszterület károsodását okozzák, s balesetveszélyes területen tartózkodnak.

Diákturizmus igénye távlatban fokozottan várható, s az ifjúsági táborozás feltételeinek megteremtésével a szomszédos szlovákiával cseretáborozás, üdültetés lehetőségével is számolni lehet.

Fenti célokat szolgálja a Rétpataki tározó létesítése, mellette ifjúsági táborozó és üdülőközpont létesítése.

A sokoldalú adottsággal rendelkező /vizpart, erdő, rét/ terület nemcsak a rövid időtartamu kirándulások szállásigényét, hanem hosszabb időtartamu üdülés feltételét is nyújtja.

További kis kapacitású elsősorban szakköri jellegű /barlangász/ tábor létesítésére tesz javaslatot a koncepció a Szabadság-barlang térségében.

A koncepció értelmében az idegenforgalmi- üdülési létszám mintegy 15 %-a tartós üdülőként tartózkodik a területen. A közel 3.000 főnyi üdülónépesség elhelyezését a Rakacai tározó melletti vizparti-, a Szabadság-barlang környéki erdei üdülőbázisok Jósvaló és a Galyaság üdülőfalvai, valamint a Jósvaló-i gyógyüdülő biztosítja. A tartós üdülónépesség jelenléte a kedvező üdülési feltételeken túlmenően az üdülési-idegenforgalmi struktúra, a lakónépesség foglalkoztatási szempontjából is kedvező.

A kárábban említett idegenforgalmi-üdülési funkciók térszerü megosztása /tájvédelmi szempontok figyelembevétele/, a fejlesztési irányok pontosabb meghatározása érdekében a koncepció funkcionális területi egységekre /A-F övezet/ osztja fel a térséget.

Elsősorban "önálló"üdülés-idegenforgalmi funkciók területi egységei, melyek absztrakt övezeti határai nem követik sem a nagy térség szempontjából lényeges természeti egységeket sem a közigazgatási határokat.

Az egyes övezetek és az érintett közösségek közigazgatási hatúletének összefüggését a mellékelt táblázat mutatja.

Továbbiakban a területrendezési koncepció célkitűzései funkcionális területi egységeként részletezzük.

A övezet: Aggtelek - Jósvaló környéke

A térség meghatározó jellege továbbra is az idegenforgalom lesz, mely a Béke gyógybarlang kedvező adottságának kihasználásával, Jósvaló üdülófaluvá fejlesztésével gyógyüdüléssel egészül ki. Hosszutávu idegenforgalmi-üdülési kapacitása egyidejü létszámot figyelembevéve 1500 fő, idénynapi forgalmát tekintve 5000 fő. A térség terhelhetősége szempontjából meghatározó jelentőségü a Baradla barlang egyidejü fogadóképessége.

A Béke barlang viszonylag kis kapacitását /távlat/ is figyelembevéve 500 fő nagyságrendü azoknak a látogatóknak a száma amelyek a barlangjáratok arányos igénybevételevel egyidejüleg benn-tartózkodhatnak, s a látogató csoportok egymást még nem zavarják. Fenti létszám megtízszereződése /5000 fő/ várható idénynapi viszonylatban.

A barlangok további terhelése környezetvédelmi és idegenforgalmi szempontból sem kívánatos.

A barlang látogatáson kívül üdüló-gyógyüdüló népesség jelenlétével, illetve a területról kiinduló természetjárókkal számolunk.

A területrendezési koncepció célkitűzése a barlang bejáratok közötti arányos látogatóforgalom feltételeinek biztosítása;

a jelenlegi túlterhelés megszüntetése; a térségben keletkező kommunális és egyéb eredetű szennyvizek térségből való elvezetése, tisztítása; az Aggteleki barlangbejárat környékének rekonstrukciója; gyógyüdülőbázis létesítése; Jószaafő üdülőfalujellegének biztosítása; a térség nemzetközi idegenforgalomba kapcsolása feltételeinek javítása.

Fenti célkitűzések megvalósítása érdekében az Aggteleki, illetve Jószaafői barlangbejárat környékén további létesítmény elhelyezést nem javasolunk, távlatban tájvédelmi szempontból az Aggteleki faházás camping megszüntetését irányozzuk elő. A vendéglátási igények kielégítését fenti két térségben a meglévő létesítmények rekonstrukciójával célszerű megoldani. Szállásférőhely fejlesztés mindössze a Béke gyógybarlang jelenlegi bejárata feletti területen létesítendő gyógyüdülő, valamint Jószaafő üdülőfaluvá fejlesztése jelent.

A Baradla barlang Aggteleki és további két bejárata /Vöröstői, Jószaafői/ között kedvező esetben közel azonos nagyságú látogató forgalmat feltételezünk. Utóbbiak jobb idegenforgalomba kapcsolása érdekében a Vöröstői bejáratnál idegenforgalmi jegyiroda, s ezzel egy épületegységben javasolható vendéglátóhely kialakítását, a bejárat közelében a terep megbontása nélkül kiakikítható 2-3 kiskapacitású parkolóhely létesítését javasoljuk. Ugyanennek a területnek a kedvezőbb forgalomba kapcsolását szolgálja a D. övezetben megvalósuló üdülőterületi feltáróút illetve a Jószaafő és Szinpetri között javasolt /B övezet/ Bojaméri camping. Idegenforgalmi szervezési lényegesebb beruházási kérdés az idegenforgalmi igényekhez jól igazodó, a barlang igazgatóság fenntartásában lévő idegenforgalmi busz üzemeltetése.

Az Aggtelek-Domica jelenleg kétoldalu határátkelőhely nemzetközi határátkelőhelyé minősítését az észak-déli irányú nemzetközi idegenforgalom kizárása feloldásának érdekében javasoljuk,

A tervlatok:

A korábbi években Aggteleki barlanbejárat előterébe javasolt kiránduló központ létesítését jelen koncepció nem javasolja. Annak programja a jelenlegi problémák megoldását nem segíti elő, azokat fokozza, megvalósítása jóvátehetetlen károkat okozna.

A barlanglátogatás fokozása környezetvédelmi szempontból káros létesítményekkel, környezetbe nem illő látványosságokkal nem indokolt.

B. övezet: Szelce - puszta környéke

A területegység jellegét az autós turizmus határozza meg, amennyiben Szelce pusztán parkerdő létesül, s a Bolyaméri forrás völgyébe javasolt autós camping megépül. A területen tartózkodó egyidejű kiránduló népesség 1200 fő, mely idénynapi forgalom tekintetében 3000 főre nő.

Területrendezési célkitűzés a jellemzően hétvégi kirándulóként /elsősorban Miskolc agglomerációból/ térségbe érkező autós turisták számára 0,5-1 napos tartózkodásra alkalmas kiránduló terület biztosítása, s az idényben jelentkező kielégítetlen kiránduló szállásigények mérsékelése.

Szelce pusztán több egységben kialakítható /összesen 300 fh-es/ erdei autóparkoló létesítését, a Ménes patak völgyében továbbfejlesztett parkerdő kialakítását javasoljuk.

Szállásférőhely létesítést a területen nem javasolunk.

Az erdei kirándulóhely tekintve, hogy Aggtelek-Jósvafő térségét kívánja tehermentesíteni várhatóan intenzív igénybevételnek lesz kitéve. A terület káros igénybevételének elkerülése miatt intenzív parkerdő feltárás, s a parkerdő folyamatos fenntartása szükséges.

Jósvafő és Szinpetri között közvetlen a Jósza völgyébe fut le a Bolyaméri forrás völgye.

A viszonylag tágas völgy alkalmas a völgy oldalán faházak, tájba illő építmények elhelyezésére. Sátor táborozásra a völgytalp időszaki nedvessége miatt valamint a völgy oldal lejtőssége miatt nem alkalmas. E területre első ütemben 300 férőhelyes, 1995-ig 500 férőhelyes camping létesítését javasoljuk. Az erdővel övezett völgyben elhelyezett létesítmények a tájba látványként nem jelentkeznek.

C. övezet Tornai-Alsóhegy /Felső-Bódva völgy/

Az üdülőkörzet legnagyobb területi egysége, az előző központoktól viszonylag távoleső térségben szórta található idegenforgalmi vonzó pontok miatt a területen egyéni gépjárművel mozgó, helyenként rövid ideig meg-megálló részére nyújt értékes látványokat. A Szögligetet is magába foglaló térség /Torna-Alsóhegy és környéke/ a koncentrált idegenforgalmtól viszonylag távollévő kiváló természetjáró terület. Fenti adottságok alapján elsősorban a mobil idegenforgalom és a természetjárás határozza meg a terület jellegét, s szabja az irányt fejlesztésének.

Az idegenforgalmi vonzópontok teherbíróképessége /barlang/, illetve gyakorisága alapján a koncepció az egyidejű idegenforgalmi létszámot 1000 főben, a terület egység idénynapi forgalmát 3000 főben határozza meg. A rendezési koncepció a tervtávlatában számol a Bódvasziláshoz közel fekvő Meteorbarlang kiépítésével, az esztramosi Rákóczi barlang turista jellegű látogatásával, a Tórnaszent-andrási valamint a tervezési területen kívül fekvő de ahhoz közel eső tornaszentjakabi műemlék templomok, a Tórnaszentjakabi kastélypark bemutatásával, s Szögliget településtől északra természetjáró központ létesítésével.

Fenti idegenforgalmi vonzópontok esetében elsősorban a jó megközelíthetőség illetve az esetenként jelentkező parkolóhely igény ki-elégítését kell biztosítani. .:

A koncepció Szögliget településtől északra loo férőhelyes turistaház létesítését javasolja, mely a természetjárók egy részének szállásigényét hivatott megoldani. A turistaház megközelítésénél távlatban számolni kell személygépkocsival is. Utóbbi igény miatt a tervezett turistaháztól néhány száz méterre parkolóhelyet kell kialakítani. Az értékes természetjáró területen a koncepció javasolja egy ellenőrizhető határponton kilátótorony létesítését, mely úgy Magyarország mint Szlovákia felől elérhető s az egybefüggő természeti egység bemutatását lehetővé teszi.

A térségben gondoskodni kell a vendéglátás fejlesztéséről. Szállásférőhely vonatkozásában az említett turistaházon kívül Szin, Szögliget, Bódvaszilas településben számol a koncepció a finetővendéglátás fejlődésével.

D. övezet : Szabadságbarlang környéke

Aggtelek-Jósvafő térségéhez délről közvetlenül csatlakozó területet foglalja magába. A jól erdősült területen található a turisztikai célra igénybevehető Szabadság barlang és az idegenforgalmi hasznosítás szempontjából is számbajövő Béka barlang.

A területen épülne meg a rendezési koncepció által javasolt üdülőterületi feltáró ut, mely Perkupa irányából teremt közúti kapcsolatot Aggtelek-Jósvafő térségével, s egyben a szomszédos területi egységek üdülési térségeit köti össze.

Elsősorban a terület kedvező természeti adottságai /az összefüggő nagy erdőterület ellentétben a szomszédos karsatfennsík kopárságával kedvező klimatikus feltételeket teremt/, Aggtelek-Jósvafő idegenforgalmi központokhoz való közelsége, jó közúti kapcsolata indokolhatja tartós üdülést biztosító létesítmények térségben való elhelyezését, mely egyben a területi egység jellegét is meghatározza.

Fenti térségben a koncepció egyidejű idegenforgalmi - üdülési létszámként 800 fő, napi idegenforgalmi létszámként 1500 fő megjelenésével számol.

A rendezési koncepció a területen meglévő kis kapacitású üdülő mellett egy építészetiileg kedvezően megformált 300 férőhelyes üdülő létesítését, s egy elsősorban a Szabadság-barlang "tan. barlangként" való igénybevételére alapozott 50 férőhelyes szakörjellegetű tábor létesítését javasolja.

A Béke barlang térségben lévő szakaszának látogathatóvá való tétele idegenforgalmi igényeket elégíthet ki.

Ugy az üdülési létesítmények, mint a Béke barlang bejárata bekötő ut építését, parkolóhely létesítését igényli.

A korábban említett üdülőterületi feltáró ut a 2643 ut és Égerszög közötti összekötő utszakasz megépítésével válik teljesé.

E övezet : Galyaság

Az öt erősen csökkenő lélekszámú települést magába foglaló térség Észak-Magyarország egyik legsajátosabb hangulatu vidéke. A gazdasági forgalomból teljesen kieső "zsáktelepüléseket" patakok tagolják, erdők, rétek határolják, településszerkezetük évszázadokon át alakult ki, Varbóc kivételével szlettető folyamat lassu, természetes fejlődésüket nem zavarta meg.

Népi hangulatu templomok /Teresztenye, Égerszög/, festett, kazettás mennyezetű műemlékfolyagú templomok /Tornakápolna/, néhány jellemző népi építészeti emlék /pajták, sövényi fonatu kerítések, lakóházak, stb./ emelik az épületállományt minőségét tekintve romló állagu falvak idegenforgalmi értékét.

Tekintve, hogy a térség a miskolci agglomeráció által vonzott depressziós övezetbe tartozik, Tornakápolna, Égerszög, Teresztenye, Szöllősdó, Varbóc lakónépességének csökkenése továbbra is várható.

Ezt a folyamatot bizonyos mértékig lassítja ezen falvak fokozatos előregedése. Ha az 1970-75 évek közötti népességszám-változását 1985-ig lineárisan továbbvezetjük az első három település elnéptelenedése, utóbbi kettő esetében pedig a lakólekszám a majdnem ugyanezt jelentő 100 főre csökken.

As elnéptelenedő falvak sürgős intézkedés nélkül degradálódnak, káros társadalmi jelenségek területeivé válnak egy országos és nemzetközi jelentőségű idegenforgalmi terület közvetlen közelében.

A terület megmentésének egyik legaktuálisabb módja falvak üdülési lehetőségeinek igénybevétele.

A koncepció által javasolt 500 üdülőfőrhely kialakítása, Tornakápolna mint a terület legértékesebb települése kiránduló célpontként való fejlesztése a térségnek napi 200 fő idegenforgalmat biztosíthat.

As üdülőfaluvá válás feltételeként kívánatosnak tartanánk az üdülőkapacitásnak megfelelő mintegy 100 fő lakónépesség jelenlétét.

Az üdülőfőrhelyet részben /felvázolt elképzelésünk szerint 50 %-ban/ a lakónépesség fizetővendég szobái, részben pedig az elhagyott épületek üdülőként való felvásárlásával, meglévő lakótelkeken meghatározott előírások alapján létesíthető építményekkel lehetne biztosítani..

Tekintve, hogy Varbóc kivételével a települések a jóváhagyás előtt lévő tájvédelmi körzetbe tartoznak további sorsuk megnyugtató rendezése kívánatos.

A szigetként jelenlévő, kedvező üdülés-idegenforgalmi adottságú térségre a felvázolt lehetőségeket részletesen feltáró vizsgálat, intézkedési terv készítése szükséges.

Előbb említett koncepcionális elképzeléseken túl a Tornakápolnai bekötő ut, panorama utként való kiépítését, a település előtti szép kilátású helyen autóparkolóhely kiépítését javasoljuk. Kívánatos a Tornakápolnai festett kazettás mennyezeti műemlék jellegű templom idegenforgalmi célból való helyreállítása.

F. övezet : Rétpataki - ill. Rakacai tározó környéke

A Rakacai meglévő s a Rétpataki tervezett tározó térségében helyezhető el az üdülőkörzet területi egységei között a legnagyobb számú idegenforgalmi-üdülési népesség.

A jellegét tekintve vízparti üdülés és táborozási területen egyidőben 4.800 fő, idényhavi viszonylatban 5.500 fő jelenléttel számol a koncepció.

A térség különösen a fejlesztés első időszakában az Aggtelek-Jósvafői területi egység "részleges" ellenpontjának szerepét és hivatott betölteni, amennyiben a Rakacai tó melletti parti strandfürdő és camping megvalósul.

A területrendezési koncepció a Rakacai tározó környékére a BME által korábban készített részletes rendezési tervvel nem ért egyet, annak létszám adatát túlzottnak tartja, s üdülési strukturáját sem tartja kedvezőnek.

A térség üdülési strukturáján a magánüdülő területek jelentős mértékű megépülése miatt csak részben lehet változtatni, elsősorban azok számának csökkentése indokolt.

A koncepció által javasolt korrigált üdülési létszámok a következők:

szállásigényes üdülőképesség : 2.500 fő

Fentiből magánüdülő	1.700 fő
" közületi üdülő	500 fő
" camping	300 fő

szállást nem igénylő kiránduló + 1.000 fő

=====

Összesen: 3.500 fő

A területen strandfürdők kialakítása, a tó déli partján parkerdő létesítése kívánatos.

A térség jellegét tekintve vízparti üdülőbázis, s kisebb mértékben vízparti kirándulólóhely.

A területi egység másik jelentős ~~völgyenti~~ területe a tervezett Rétpataki tározóra összpontosul.

A kedvezően erdősült kirándulási lehetőségekben gazdag helyen a diákturizmus és táborozási igény problémáját javasolja a koncepció megoldani.

1.500 férőhelyes táborozó központ létesítését javasoljuk, mely a térségbe érkező elsősorban hazai, de korábbiakban már említett csereüdültetésben illetve táborozásban résztvevő szlovák fiatalok számára rövidebb és tartósabb üdülésre egyaránt lehetőséget nyújt.

A korábbiakban már említett Perkupa-Aggtelek-Jósvafő térségét összekötő üdülőterületi ut barlanglátogatáshoz kedvező közuti kapcsolatot biztosít, s megoldhatóvá válik a diák látogatóforgalom szabályozása.

A terület sokoldalú üdülési adottságai hasznos szabadidő eltöltést biztosítanak.

Fenti területen más járlegű idegenforgalmi létesítmények kialakítását kedvezőtlennek tartjuk.

A koncepció számol azonban a térség egyik legszebb völgyének Telekesi-völgynek természetjárás céljára való igénybevételével, s a Szalonnai műemléktemplom idegenforgalmával.

Utóbbinál autóparkolóhely létesítésre szükséges.

4. Vizgazdálkodás és közművesítés

Vizredezés

A terület vízfolyásai közül azokat, amelyek az Északmagyarországi Vízügyi Igazgatóság kezelésében vannak /Bódva, Sas-patak 8,0 km hosszban, Jós-va-patak 5,5 km, Ménes-patak 2,0 km, Rakaca-patak 28,0 km/, rendezettek, ill. a 10-15 évenkénti karbantartási munkákkal megfelelő állapotban tart-
hatók. Üdülőtérületfejlesztési szempontból szükséges a Ménes-patak torko-
lat és a szögligeti határolaktanya közötti szakaszának rendezése, vala-
mint a Bolyanér-völgy alsó 1 km-es szakaszának vizrendezése, továbbá a
Rét-pataknak a tervezett tározóval kapcsolatos rendezése.

Külön kell foglalkoznunk a víznyelők közvetlen felszíni vízgyűjtőterü-
leteivel, amelyeken keresztül a felszín alatti vízvezető rendszerek, bar-
langok hordalékkal, mezőgazdasági eredetű vegyszerekkel és egyéb anyagök-
kal szennyeződhetnek.

Területünkön ilyen szempontból veszélyes az Acheron, a Zombor-patak, a
Bábalyuk és kisebb mértékben a Nagy-Ravasz-lyuk víznyelő. Ezeknek felszíni
vízgyűjtőterületén a szántóföldi művelést meg kell szüntetni, ill. korlá-
tozni kell, műtrágyák és egyéb vegyszerek alkalmazását be kell tiltani és
erdősítést, gyepgazdálkodást kell bevezetni. Az erős hordalékszállítású
víznyelők esetében hordalékfogó műtárgyak létesítése is indokolt.

Tározás

A terület tározási lehetőségei közül üdülőfejlesztési szempontból a Rét-
patakon /Honc-patak/ feltárt lehetőség megvalósítását javasoljuk. A 12
m-es gátmagassággal létesíthető 1,5 millió m³-es tározótó vizgazdálko-
dási hasznosítás mellett kiváló üdülési lehetőséget biztosít. Ezzel kap-
csolatban a Rét-patak kapcsolódó szakaszait rendezni kell, valamint meg kell
oldani a feljebb fekvő települések szennyvizkezelését.

A további tározási lehetőségek közül a Szelce-pusztait gazdaságossági, a
Ménes-völgyit és Telekes-völgyit táj- és természetvédelmi okokból nem ja-
vasoljuk megvalósítani.

A tervezési időtávlaton túl jöhet szóba a Bódván a Perkupai-tározó megvalósítása, mely . elsősorban a borsodi iparvidék nagytávlatban jelentkező vizigényeinek kielégítését lesz hivatott kielégíteni.

A 15 m magas gáttal visszatartható 112 millió m³ vízmennyiség és a létrejövő 2500 ha vízfelület az ország második legnagyobb tározója lenne. Az igen jelentős vizgazdálkodási érdekeken túl nagymértékű vízparti üdülési lehetőséget nyújtana a területen. Megvalósításával a tározót környező települések egységes vízellátását és szennyvizkezelését meg kell oldani.

A tározó megvalósítása a jelen koncepcióban előirányzott fejlesztésekkel nem ütközik, hanem a terület üdülési értékét növeli.

Amennyiben a szlovák tervezőpartnerek élnek a lehetőséggel, biztosítani lehet a domicaai barlangbejárat létesítményeinél keletkező / kis mennyiségű/ szennyvizek Aggteleken történő tisztítását, amennyiben a szennyvízmennyiség a távlatban sem lesz a jelenleginél nagyságrendileg nagyobb. A Jósvalói tisztítótelep méretezésénél így kb. 100 m³/nap szennyvízmennyiséget kell figyelembe venni.

A Balyamér-völgyi üdülők szennyvizei további 20 m³/nap mennyiséget jelentenek.

Az üdülőfaluk közelében intenzív üdülést kívánunk kialakítani. Ennek feltétele a közműves vízellátás kiépítése, az ÉBRV-ről, leágazással.

A vízellátással /lakásokba való vízbekötéssel/ egyidejűleg a csatornahálózat kiépítésére, a szennyvizek tisztítására is szükség van, a szikkasztás ugyanis nem engedhető meg a talajviznek a Rét-patakba való beszivárgása és így a tervezett Rét-pataki, üdülési célú tározó vizébe kerülése miatt.

Igy Égerszög, Tereszténye, Szőlósárdó szennyvizeit a Rét-patak völgyében, biológiai tisztítás után a Bódvába célszerű vezetni.

- A Szabadság-barlangnál épülő szálloda és egyéb létesítményeknek szennyvizeinek kezelésére is lehetőség kínálkozik a gerincevezeték meghosszabbításával és a szennyvizeknek a létesülő szennyvíztisztítótelepre való juttatásával.

- Tarnakápolna, Varbóc és Perkupa szennyvizeit a Viz-völgyi-patak völgyében építendő gerincevezetéken célszerű az előbb említett tisztítótelepre vezetni, és tisztítás után a Bódvába engedni.

- A tervezett Rét-pataki tározó mellett létesítendő ifjúsági tábor szennyvizeit ugyancsak ezen a telepen lehet tisztítani. Így a szennyvíztisztítótelep kapacitása kb. 250 m³/nap-ra adódik.

A Rakacai tározótó környékén kialakult üdülőterület és építendő camping szennyvizeinek tisztítására, szennyvíztisztítótelepet kell építeni, a tisztított szennyvizek befogadója a Rakaca patak tározó alatti szakasza lehet. A telep méretezésénél kb. 180 m³/nap szennyvízmennyiséget kell figyelembe venni.

5. Közlekedés

Az aggteleki üdülőkörzet a jelenlgi és a tervezett főközlekedési vonalak-tól is távol esik. Ez bizonyos mértékig kedvez a térségnek, mert nagy tömegek áramlását, nagymértékű forgalom kialakulását nem idézi elő, tehát nem okozza a terület túlzott terhelését.

Ugyanakkor a térség forgalmának fellendítése mégis indokolt a maihoz képest, egyidejűleg a Jósvagó-aggteleki területen koncentrálódó forgalomnak az üdülőterület egészében való széthúzásával.

Ezt célozza a térségben az üdülés, gyógyüdülés, természetjárás, diákturizmus, autósturizmus kialakítása ia a jövőben.

Az Aggtelek-domicai üdülőkörzet a tartós üdülés biztosításán túl jelentős nagyságrendű, szállást nem igénylő kiránduló forgalmat fog vonzani. Ez a renákvívül mobil forgalom nagyrészt személygépjárművel közelíti meg az üdülőkörzetet, kisebb részben autóbusszal és elenyésző mértékben vasuton.

: Az üdülőterület elsősorban a miskolci agglomerációnak fogja biztosítani a távlatban is az üdülési, pihenési lehetőséget, de a távoli országrészekből is és kisebb mértékben szlovák területről is fogadja a vendégeket. Ezért jó megközelítést kell biztosítani Miskolc felől és Szlovákia irányából is. Ez utóbbi azért sem elhanyagolható, mert az aggteleki térség a szlovák domicai területtel szerves üdülőterületi egységet képez. Ennek megfelelően a körzetben az alábbi fejlesztéseket javasoljuk:

Közúthálózat

Aggtelek és Jósvafó környéke jelenleg a 2603-as Sajókaza, Aggtelek- torna-nádaskai alsóbbrendű uton közelíthető meg Kazincbarcika irányából - a leg-egyszerűbben. Ennek korszerűsítése, 6,0 m szélességűre való kiépülése már megtörtént, hasonlóan a 2612-es sajószentpéter- Edelény- szini uthoz.

Ezt az utvonalat 1978-tól 27. sz. főközlekedési **utá nyilvánították**, tehát a másodrendű főutvonalakhoz tartozik. A forgalom széthúzása Aggtelek tehermentesítése miatt ez utóbbi utvonal magasabb rendűségét az alsóbbrendű hálózathoz képest megfelelő műszaki paraméterek kialakításával kell biztosítani a távlatban, így helyenkénti vonalkorrekciókkal, a települések belüli csomópontok rendezésével, további szélesítéssel.

Ezzel egyenletes sebességet lehetővé téve Miskolc- Edelény- Perkupa irányából jó kapcsolatot biztosítunk Aggtelek felé.

A Sajókaza- Aggtelek- tornanádaskai ut Aggtelek- Tornanádaska közötti szakaszán szintén jó műszaki paramétereket kell biztosítani egyrészt Aggtelek megközelítése miatt, másrészt a szlovák terület jobb elérhetősége érdekében.

Az alsóbbrendű hálózaton belül ezen utvonalak korszerűsítése az elsőrendű feladat. Ezen túlmenően valamennyi meglévő alsóbbrendű ut, - főleg a bekötőtutak - korszerűsítését, megfelelő szélesség és teherbíróképesség kialakítását javasoljuk kiépíteni a legsürgősebben.

Uj vonali fejlesztést javasolunk egy belső "körút" létrehozásának kapcsán, amely főleg meglévő erdészeti utak nyomvonalát használja fel. Ez az utvonal egyrészt néhány jelentősebb barlangot, másrészt a térség elhaló településeinek egy részét - Szőlősardó, Teresztenye, Égerszög "zsáktelepüléseket" - fogja összekapcsolni.

Uj nyomvonal kiépítését javasoljuk az északi területen -Bódvaszilas felett - létesítendő Meteor barlanghoz, aminek nyomvonala részben meglévő erdészeti ut.

A létesítendő rétpataki tározóhoz vezető 26109-es égerszögi alsóbbrendű ut tározó melletti szakaszának uj nyomvonala kiépítését javasoljuk, a leendő tározó északi oldalára.

A perkupai tározó esetleges megvalósulása vasuti és közuti áthelyezést tesz szükségessé.

Parkolóhelyek

A fejlesztendő üdülőterületen számos parkolóhely kialakítását javasoljuk helyenként csak a meglévők bővítésével. A nagyságrendet a térségben várható forgalom alapján - az egyes körzetekben az üdülési funkció figyelembevételével - határoztuk meg. Ennek megfelelően az alábbiakat javasoljuk:

Az idegenforgalmilag jelentősen vonzott Aggtelek- Jósvafő térségében az aggteleki Baradla barlang erősen túlterhelt ma is. Ennek tohermentesítése érdekében a meglévő parkolóhely bővítését nem javasoljuk. Jósvafő területén a meglévő parkolóhelyek bővítése sem lehetséges, azonban rendezésüket javasoljuk. Az építendő gyógyszálló parkolóigényét helyben javasoljuk megoldani.

A vöröstói néhány parkolóhely bővítését javasoljuk részben a meglévő mellett, részben új parkolóhelyek kijelölésével.

A Béke barlang bekapcsolásával az új utvonat megépítésével egyidejűleg néhány parkolóhely építését javasoljuk a barlang közelében.

Az autóturizmus egyik tervezett központjában Szelcepuszta felett a hétvégi kirándulóforgalom számára nagykapacitású parkolóhely építését javasoljuk kialakítani. Továbbá Jósvafő és Szinpetri között a tervezett autós-camping részére szintén nagyobb befogadóképességű parkolót javasolunk.

Az észak-keleti térségben a mobil turizmus számára kínálkozó több, szét-szórtan elhelyezkedő látványosság közelében újabb parkolóhelyek építését javasoljuk. Így a természetjárás központjában, Szögliget felett, a látogatandó Meteor barlang közelében, a tornanádaskai kastélykertnél, a Szabadság barlang közelében, valamint a terület néhány értékes műemlékénél.

A Szabadság barlang első sorban a diákturizmus egyik központja lesz. A közelében javasolt szálló parkolási igényét a szállóval egyidőben helyben javasoljuk megoldani.

Az autósturizmus javasolt másik központjánál Tornakápolnán /üdülifalu/ a falu közelében lévő, szép kilátást biztosító területen újabb nagyobb parkolóhely építését javasoljuk.

A délkeleti térségben a rakacai víztározó szintén jelentős központja lesz az autósturizmusnak. A tervezett nagy befogadóképességű strand és néhány intézmény számos, a területen elszórt parkolóhely létesítését teszi szükségessé.

A tervezett rótpataki tározó a diákturizmus másik központja, ahová csak kisebb kapacitású parkoló létesítését javasoljuk.

A perkupari tározó esetleges megépítése újabb parkolóhelyek telepítését indokolja.

A javasolt fejlesztéseket az 1:50.000 méretarányú térképmelléklet tartalmazza.

Ütemezés

Az építési ütemezést 1985-re - I. ütem - és 1995-re - II. ütem - az alábbiak szerint javasoljuk:

- 1985-ig - a 27 sz. másodrendű főúttá minősített Sajószentpéter-szini ut végleges kiépítését, burkolatszélesítéssel és a csomópontok kialakításával
- a Szelcepuszta-i alsóbbrendű ut korszerűsítését, szélesítését és burkolatmegerősítését
 - a tornakápolnai alsóbbrendű ut korszerűsítését, szélesítését és burkolatmegerősítését,

- a jósvafői parkolók rendezését, esetleg kismértékű bővítését
- a vöröstői barlang környékén 120 fh-es parkoló kialakítását /a meglévővel együtt/
- a szelcepusztai nagykapacitású - mintegy 200 fh-es parkoló kiépítését
- a tornanádaskai kastélykert közelében 20 fh-es parkoló építését
- Tornakápolnán autós kilátó létesítését, 50 fh-es parkoló kapacitással
- a rakacai tónál 300 személygépkocsis elhelyezésére szolgáló, több parkolóból álló rendszer kiépítését.

- 1995-ig
- valamennyi új utvonal kiépítését, vagyis az égerszögi ut meghosszabbítását az aggteleki utig, továbbá a Béke barlanghoz vezető új utvonal építését
 - a Meteor barlanghoz vezető részben meglévő erdészeti ut továbbépítését a barlangbejáratig
 - a létesítendő rétpataki tározó melletti ut - égerszögi - új nyomvonala kiépítését
 - a Béke barlang közelében 40 fh-es parkoló építését,
 - a Jósvafő- Szinpetri közötti autós-camping részére 100 fh-es parkolót
 - a Szögliget feletti természetjáró központ közelében 20 fh-es
 - a Meteor barlangnál 40 fh-es
 - a Rákóczi barlangnál 20 fh-es parkoló építését
 - továbbá Tornaszentandráson, Szalonnán, Perkupán a templomok közelében 15 - 20 fh-es parkolók építését
 - a rétpataki tározó mentén 20 fh-es parkoló építését.

Vasuti közlekedés.

A Sajóecseg-tornanádaskai vonal rendkívül kihasználatlan. Forgalmának fellendítése érdekében a vonal korszerűsítését javasoljuk.

Magyar- szlovák fejlesztési együttműködés

Az Aggtelek-donyci üdülőkörzet magyar és szlovák felet egyaránt érintő fejlesztései között javasoljuk az alábbiakat:

- Külső körut létrehozásával a forgalom felfrissítése célszerű, amelynek magyar területen lévő nyomvonala az aggteleki és hídvégtárdói határátkelőhelyeket összekötő alsóbbrendű utvonal. Korszerűsítését az átkeleti szakaszok átépítését már említettük. Szlovák területen is jórészt meglévő nyomvonalak felhasználásával, valamint az aggteleki határátkelőhelyekhez vezető új nyomvonal építésével ~~esetlegesen~~ a magyar területen lévő szakaszhoz,
- A teljes üdülőkörzet forgalmának felfrissítése kapcsán javasoljuk az aggteleki határátkelőhely átminősítését, nemzetközi forgalomra való kiépítését,
- Az említett vasútvonal kihasználtságának növelése érdekében javasoljuk a szlovák területen lévő vasúttal való kapcsolat létrehozását. Ifjúsági táborok esetleges telepítése indokolná a vonalon turistavonatok közlekedését.

6. Ütemezési javaslatok

A területrendezési koncepció két időtávlata 1985 és 1995. Utóbbi időpont a népgazdasági tervezés hosszutávú tervidőszakával előbbi a VI. ötéves tervvel egyezik.

A térségben átlagos idénynapon jelenleg megforduló idegenforgalmi-üdülési népesség a koncepció szerint hosszutávban kétszeresére emelkedik, s 20.000 fős nagysárendet ér el.

A tervidőszak első részében /1985-ig/ a területrendezési koncepció deffenzív fejlődést feltételez, a megvalósuló létesítmények a jelenlegi helyzet felszámolására törekednek, s létszámnövelő idegenforgalmi létesítmények nem alakulnak ki. Az Aggtelek-Domica határátkelőhely nemzetközivé minősítése várhatóan figyelemreméltó létszámnövekedést nem okoz.

1985-ig elsődleges feladat a Baradla barlang Aggteleki szakasza aránytalan terhelésének feloldása /a kiránduló forgalom egy részének eltérelése/ a csucsidőszakban jelentkező turisztikai szintű szállásférfőhelyhiány csökkentése, a barlangrendszert közvetlenül károsító szennyezések kiküszöbölése az üdülőfalvaknak megjelölt települések elnéptelenedésének megakadályozása.

Új barlangok kiépítése; a rét-pataki tározó és létesítményeinek megépítése; a jósvafői gyógyüdülő létesítésítése; üdülőbázisok, turistabázis kialakítása várhatóan csak hosszutávon válik reálisá.

A továbbiakban szereplő táblázatok a területrendezési koncepció ütemezésének első 1985-ig terjedő szakaszára adnak javaslatot. Az "A" és "B" alternatíva megjelölés a Baradla barlang aggteleki bejárata tehermentesítésének két választható lehetőségét jelöli. "A" alternatíva szerint a Rakacai tó melletti strandfürdő és camping megépítése, s a Vörös tó barlang bejáratnál vendéglő létesítése irányítja a kevésbé terhelt szakaszok felé az idegenforgalmat. "B" alternatíva szerint a Bolyaméri völgyben létesítendő camping szándékozik a problémát segíteni.

A környezetvédelmi szempontból elsődleges Aggtelek-Jósvafő térségi szennyvztisztító és elvezető rendszer első ütemének megépítése alapvető kérdés.

Szlovákia kapcsolatok szempontjából jelentős mértékű, mai adottságokat meghaladó együttműködési lehetőség cseretáborozás, üdültetés; hatáskaszon létesítendő kilátótorony építés; esetlegesen a Domica turistaközponti szennyvizeinek Magyarországon való elvezetése és tisztítása várhatóan csak hosszútávon realizálható. Sürgető, első ütemben megvalósítandó közös probléma a barlangrendszert Domica térségéből szennyező, áradásokat okozó erozió veszélyes területek csökkentése, szennyvizek barlangba jutásának megakadályozása. Ugyancsak 1985-ig megoldható közös feladat az Aggtelek-Domica határátkelőhely nemzetközivé minősítése.